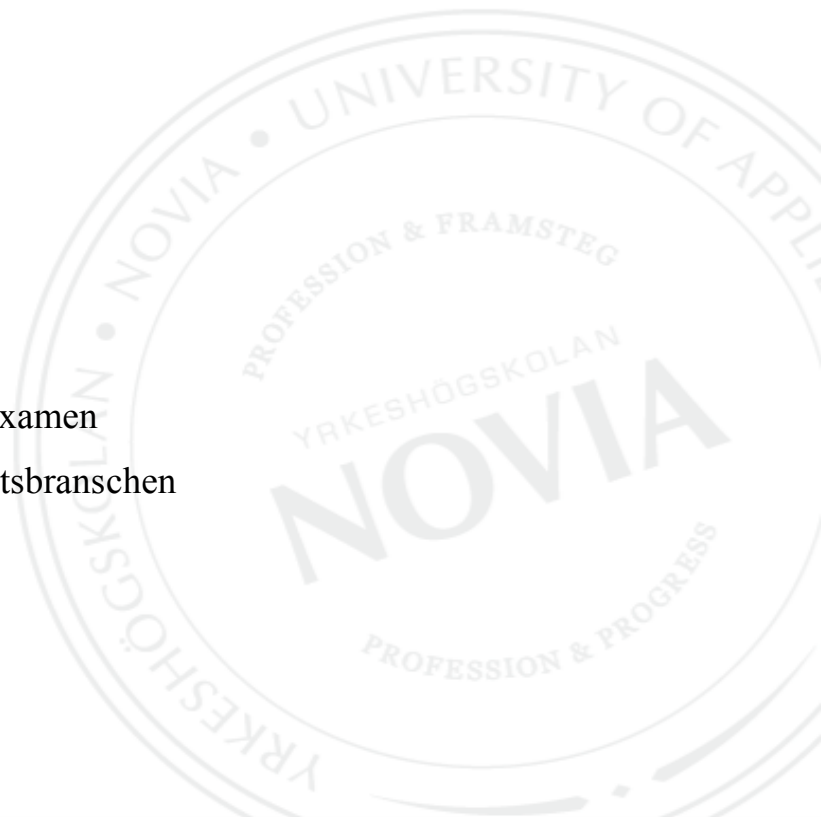

Kemiska och ekologiska hårfärger

En kvalitativ studie om skillnaderna mellan
kemiska och ekologiska hårfärger

Emelie Eriksson

Examensarbete för estenom (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för Skönhetsbranschen
Vasa hösten 2018

EXAMENSARBETE

Författare: Emelie Eriksson

Utbildning och ort: Skönhetsbranschen, Vasa

Handledare: Jaana Ylimartimo-Nybäck

Titel: Kemiska och ekologiska hårfärger - En kvalitativ samt teoretisk studie om skillnaderna mellan kemiska och ekologiska hårfärger.

Datum: Hösten 2018

Sidantal: 52

Bilagor: 1

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att ta reda på vad ekologiska och kemiska hårfärger innehåller samt att belysa vilka skillnader det finns mellan dem. Detta görs för att öka kunskap hos kunder och branskmänniskor. Denna studie är främst en guide för estenomer och branskmänniskor för att kunna vägleda kunder i valet av hårfärg.

Genom tidigare forskningar, dokumentstudier och intervju har respondenten hittat likheter och skillnader mellan de två olika hårfärgstyperna. Gällande utbildningar finns det många fler alternativ till konventionella frisörutbildningar än vad det finns till ekologiska utbildningar. Det är stor skillnad i innehållet bland de olika färgtyperna. Kemiska hårfärger innehåller syntetiska kemikalier medan de ekologiska innehåller naturliga ämnen från växter. Möjligheterna är stora inom båda hårfärgsalternativ, dock lite större vid färgning med kemiska hårfärger. Verkningsstiden är det också stor skillnad på mellan de olika färgtyperna. En kemisk hårfärg har betydligt kortare verkningsstid än ekologisk hårfärg. Gällande resultatet är de kemiska hårfärgerna lite mer beräknliga än vad de ekologiska är. Priset ligger på samma nivå hos både kemiska hårfärgsbehandlingar och ekologiska. Där hittas alltså inga skillnader alls. Hållbarheten är bra hos båda färgtyper, men det finns en liten skillnad mellan dem gällande utväxten, och vilka nyanser som håller bättre och sämre. Kemisk hårfärg tillför fler och större hälsorisker hos frisören och kunden än vad ekologisk hårfärg gör.

Språk: Svenska

Nyckelord: Hår, hårfärg, kemisk hårfärg, konventionell hårfärg, ekologisk hårfärg, ekologi

BACHELOR'S THESIS

Author: Emelie Eriksson

Degree Programme: Bachelor's degree of beauty and cosmetics, Vasa

Supervisor: Jaana Ylimartimo-Nybäck

Title: Chemical and organic hair colors - A qualitative and theoretical study on the differences between chemical and organic hair colors.

Date: Autumn 2018

Number of pages: 52

Appendices: 1

Abstract

The purpose of this study is to find out the contents of chemical and organic hair colors and highlight the differences between them. This is done in order to increase the knowledge about the topic for customers and people within the business. The aim is that this study can work as a guide for students and employees within the beauty industry.

Through using previous research, content analyses and interviews, the author has found both similarities and differences between the two types of hair color. One difference is within education where there are more conventional educations offered than organic ones. There is also a difference in the content of the colors where chemical hair colors contain more synthetic ingredients and the organic colors contain natural ingredients from plants. Both of the types offer many possibilities, but there are still more offered for the chemical treatments. More differences are the timing for the colors to have an effect where the organic colors take much longer time than the chemical and that the chemical colors are more reliable. Price level are the same for both the chemical and organic colors. The durability is good for both types of color but there are some contrasts regarding the outgrowth and what shades the lasts better. However, there are more and greater health hazards for the hairdresser and customer with the chemical colors than with the organic.

Language: Swedish

Key words: Hair, hair color, chemical hair color, conventional hair color, organic hair color, organic

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syftet och problemprecisering	2
3. Teoretisk grund	3
3.1 Hårets uppbyggnad	3
3.2 Hårets naturliga färgämne.....	4
3.3 Syntetiskt färgämne	5
3.2 Kemisk hårfärg	5
3.3 Ekologisk hårfärg.....	11
4 Tidigare forskning.....	18
5 Metoder	23
5.1 Dokumentstudier	23
5.2 Intervju	24
5.3 Innehållsanalys.....	26
5.4 Undersökningens praktiska genomförande.....	27
6. Resultatredovisning och tolkning.....	29
6.1 Utbildning.....	29
6.3 Innehåll.....	32
6.2 Möjligheter	34
6.4 Verkningstid	36
6.5 Resultat	38
6.7 Pris.....	40
6.6 Hållbarhet.....	41
6.8 Hälsopåverkan.....	43
6.9 Skillnader mellan kemisk och ekologisk hårfärg.....	46
6.10 Konklusion	48

7. Kritisk granskning 48

8. Diskussion 51

Referenser

Bilagor

1. Inledning

I dagens samhälle färgar en stor del av befolkningen håret regelbundet. I en rapport som gjordes av EU-kommissionen kom man fram till att 60 procent av kvinnorna och 5-10 procent av männen i Europa färgar sitt hår 6-8 gånger om året. En del färgar sitt hår mörkare medan andra färgar det ljusare. Det finns toningar som håller några veckor och permanent hårfärg som sitter kvar tills håret växer ut. Den senaste tiden har det också blivit mer vanligt att man färgar sitt hår med ekologisk hårfärg, vilket betyder att man endast använder sig av naturliga ämnen som t.ex. olika växtpulver, kaffe, vin osv. De ekologiska frisörsalongerna ökar i antal speciellt i storstäder som Helsingfors och Stockholm där folk är mer medvetna om det ekologiska alternativet.

Varför väljer då vissa kunder och frisörer att använda sig av just kemiska eller ekologiska hårfärger? Vad är egentligen skillnaden mellan kemisk och ekologisk hårfärg? Vad som finns i de olika färgerna och vad som skiljer dem åt ska respondenten undersöka och ta reda på. De olika områden som ska jämföras är utbildning, innehåll, möjligheter, verkningstid, resultat, pris, hållbarhet och hälsopåverkan.

Syftet med denna studie är att ta reda på vad kemiska och ekologiska hårfärger innehåller samt vilka skillnader det finns mellan dem. Detta görs för att öka kunskap hos kunder och branschmänniskor. Den här studien är främst en guide för estenomer och branschmänniskor för att kunna vägleda kunder i valet av hårfärg.

Respondenten vill efter sina studier till estenom gå en frisörutbildning och jobba som både frisör och estenom. Men eftersom många frisörer får problem med hälsan p.g.a. frisöryrket är respondenten orolig över sin egen hälsa och undrar om det ekologiska frisöryrket skulle kunna vara bättre för hälsan. Respondenten har själv fått en liten inblick i hur de ekologiska färgerna fungerar, efter ett besök till Lustans ekologiska salong vilket är en ekologisk frisörsalong på Åland. Respondenten fick en hel dag följa med en frisör som visade hur de arbetar på salongen samt hur de ekologiska färgerna skapas. Respondenten har funderat på om det är möjligt att ha det ekologiska frisöryrket som ett alternativ ifall respondenten inte skulle klara av att jobba med den kemikaliepåverkan som de konventionella hårfärgnings produkterna ger.

Respondenten har även träffat en ekologisk frisör i Vasa och förstått att ekologiska salonger kan ha olika syn på hur strikt man ska följa lagar om vad för produkter som får användas på kunder i ekologiska färgbehandlingar. Många ekologiska frisörer väljer att använda livsmedel som t.ex. vin, kaffe och te i sina färger för att få fram vissa nyanser i färgen. Enligt den ekologiska frisören i Vasa finns det en lag om att livsmedel inte får användas på kunder i den ekologiska salongen. De ämnen som blandas i färgen måste vara inköpta från ett godkänt företag som säljer ekologiska produkter.

Faktum är att många frisörer idag har stora problem med kemikalierna som finns i de produkter de använder som t.ex. hårfärger. På grund av detta tror respondenten att den ekologiska frisörvärlden med tiden kommer att växa sig större och större. Man kan ju undra varför inte alla färgar sitt hår ekologiskt och slutar använda de kemiska färgerna? Även om det ekologiska alternativet låter bättre och fram för allt hälsosammare, har det ändå några nackdelar vilket gör att de kemiska färgerna ännu inte blivit helt ersatta. De olika färgernas för- och nackdelar redovisas i denna studie.

2. Syftet och problemprecisering

Syftet med denna studie är att ta reda på vad ekologiska och kemiska hårfärger innehåller samt att belysa vilka skillnader det finns mellan dem. Detta görs för att öka kunskap hos kunder och branskmänniskor. Denna studie är främst en guide för estenomer och branskmänniskor för att kunna vägleda kunder i valet av hårfärg.

De frågeställningar respondenten jobbat med är således:

1. Vad är kemisk hårfärg?
2. Vad är ekologisk hårfärg?
3. Vilka skillnader finns det mellan kemisk och ekologisk hårfärg.

3. Teoretisk grund

I detta kapitel redogörs hårets uppbyggnad och färgämne vilket ger en grundkunskap och en förståelse för hur hårfärgning fungerar. I detta kapitel redogörs till största del skillnaderna mellan de kemiska och de ekologiska hårfärgerna. Bland de olika färgtyperna finns det både stora och små skillnader, men också vissa likheter. De olika områden som jämförs är utbildning, innehåll, möjligheter, verkningstid, resultat, pris, hållbarhet och hälsopåverkan hos frisören och kunden.

3.1 Hårets uppbyggnad

Människan har hår nästan överallt på kroppen och på vissa ställen finns det mer hår och andra ställen mindre. Mest hår finns på de ställen där människan utsöndrar mycket svett som t.ex. armhålor och underlivet eftersom de stora svettkörtlarna i människans kropp mynnar ut i hårsäckarna. Hårväxten har till uppgift att skydda huden och slemhinnor från kyla, värme, bakterier och smuts.

(Luoma & Oksman 2014, s. 73; Holmertz (u.å.); Eklund (u.å.))

Ett annat ställe där människan också har hår är på huvudet. För att kunna veta hur håret på vårt huvud påverkas av en färgbehandling måste man först förstå hårets uppbyggnad. Hårstrået består av en rot där cellerna lever och delar sig, och ett hårskaft där cellerna är keratiniserade d.v.s. döda. Längst ner i hårroten finns hårpapillen som får näring från de små blodkärlen som går från huden upp till papillens botten. Vid papillens yta finns melanocyterna som bildar hårets färgpigment d.v.s. melanin. Det är i papillen som cellerna delar sig vilket gör att håret växer. När cellerna keratiniserar skjuts de uppåt, blir plattare, förlorar sin cellkärna och fylls med keratin. Anledningen till varför cellerna dör när de skickas uppåt är för att de förlorar kontakten med blodkärlet som ger näring. Vid en hårfärgning är det bara hårets ”döda” del hårskaftet som påverkas. Hårskaftet består av ett yttre fjällskikt och en fiberstam. Fjällskiktet består av fjäll som ligger siktade om varandra och deras läge avgör hårets struktur om den är glansig eller glanslös. Fjällen kan ligga slätt och fint eller spreta ut och ligga ojämnt beroende på hur skadat håret är. Fiberstammen är tunna och långa strängar samlade i olika stora knippen som ger stadga åt håret. Det som binder samman fiberstammen med fjällskiktet är en massa som kallas kitt och avgör hårets elasticitet d.v.s. spänsten.

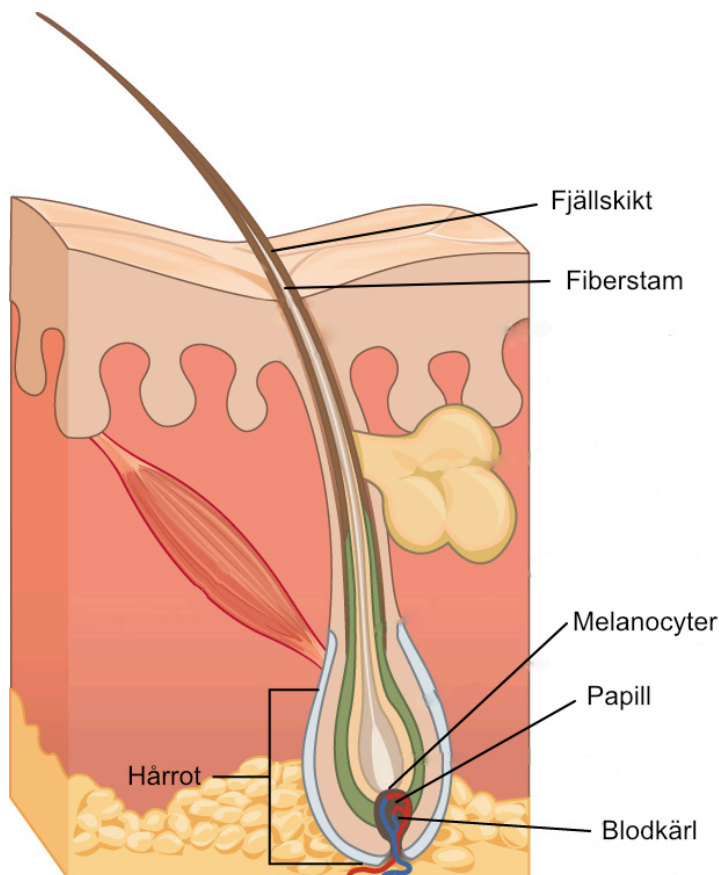
(Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 24; Dahlstrand & Dahlstrand 2011, s. 14, 16; Kara, Oksaharju & Oksman 2011, s. 60, 61; Luoma & Oksman 2014, s. 79, 80, 81)

3.2 Hårets naturliga färgämne

Melanocyterna som finns i mitten av papillens yta producerar melanin endast åt barkcellerna som sedan bildar fiberstammen. Därför finns hårets färgpigment endast i fiberstammen. Melanocyterna behöver aminosyran tyrosin som fås genom blodomloppet för att kunna producera melanin. Tyrosin tar människan upp från födan men kroppen kan också själv producera ämnet. I melanocyternas cellkärna finns det en genkod som avgör vilken färg håret ska få. När människan åldras slutar melanocyterna att producera melanin vilket gör att håret blir färglöst (vitt). Ett hår med en blandning av färgade och vita hårstrån gör att ögonen uppfattar det som grått. Hur tidigt man blir ”gråhåriga” beror på hur arvsmassan ser ut.

(Kara, et.al. 2011, s. 62, 65)

Det finns två typer av färgpigment i ett hår och det är eumelanin och pheomelanin. Eumelaninet består av väte (rött), kol (grått), kväve (brunt), syre (gult) och reflekterar rött, gult och blått ljus,

vilket vårt öga uppfattar som brunt. Mängden eumelanin i håret avgör hårets mörkhetsgrad. Ett naturligt mörkt hår innehåller mycket eumelanin och tvärtom med ett naturligt ljust hår. Ett naturligt mörkt hår är pigmentrikare än ett ljust hår och är därför lättare att färga eftersom de konstgjorda pigmenten fäster sig vid de naturliga. Pheomelaninet reflekterar gult och rött ljus, så mängden pheomelanin i håret avgör alltså hur varmt eller kallt håret är. Ett naturligt hår med mycket pheomelanin har en varmare färg och går mot gult eller rött.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 25; Kara, et.al. 2011, s. 67, 68, 69)

3.3 Syntetiskt färgämne

De färgämnen som används i hårfärg vid färgning är syntetiska. Det finns två typer av syntetiska färgämnen, rent syntetiska som framställts industriellt och kemiskt naturliga som framställts från växter. Sammansättningen av ett syntetiskt färgämne liknar sammansättningen av människans naturliga färgämne. Färgmolekylerna är mycket små och kan därför lätt tränga sig in i hårstrået och färga det. På en produkt anges oftast färgämnena sist i INCI-innehållsförteckningen eftersom de utgör bara en liten del av färgmassan i förhållande till de andra ingredienserna. De vanligaste rena syntetiska ämnena som en hårfärg kan innehålla är toluene-2,5-diamine sulfat (blå), resorcinol (brun), p-phenylenediamine (gul), m-phenylenediamine (orange) och 5-amino-o-cresol (röd). 2-hydroxi-1,4-naftokinon är det vanligaste kemiskt naturliga färgämne som också kallas henna och ger en orange färg.

(Kara, et.al. 2011, s. 71, 72, 75)

Det rena syntetiska färgämnet kan i sin tur delas in i direktfärgämne och oxiderande färgämne. Skillnaden mellan dem är att ett direktfärgämne bara lägger sig på ytan av hårstrået och försvinner därför efter ett tag medan ett oxiderande färgämne tar sig in i hårstrået och stannar där tills håret växer ut och klipps av. Direktfärgämnet ändrar inte heller färg från att det är i förpackningen till att det lägger sig på håret, medan det oxiderande färgämnet är färglöst i förpackningen och får sin färg först vid oxidationen som sker när det kommer i kontakt med syre.

(Kara, et.al. 2011, s. 73, 74, 76)

3.2 Kemisk hårfärg

Det finns många olika typer av kemisk hårfärg. En av dem är den permanenta hårfärgen som också kallas för oxidationshårfärg eller tvåkomponentsfärg eftersom man använder sig av en färgkräm och ett oxidationsmedel som finns i olika behållare. När man blandar dessa två sker en kemisk kopplingsreaktion och en färg bildas genom oxidation. Vid en oxidationsfärgning genomträngs hela hårstrået rakt igenom med färg och den försvinner inte när man tvättar håret.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 27, 59; Kara, et.al. 2011, s. 118)

Oxidationsfärgerna kan i sin tur delas in i olika kategorier som normalfärgning, mörkare färgning, ljusare färgning, och blondering. Skillnaden mellan dem är styrkan väteperoxid som används. Det finns väteperoxid från 2% upp till 12%. Normalfärgning innebär att håret håller sitt naturliga ljushetsläge efter färgningen. Då används ofta en väteperoxid med styrka 6% för att håret inte ska bli mörkare. Vid mörkare färgning använder man en färg med mörkare ljushetsläge och en svagare väteperoxid under 6% för att håret inte ska blekas av väteperoxiden. När man vill få ett ljusare hår kan man använda sig av ljusare färgning för att ljusa upp håret några steg. För att kunna ljusa upp håret krävs en väteperoxidstyrka på 9%-12%. När man vill färga ett mörkt hår ljusare som genomgått många färgbehandlingar krävs en starkare oxidationsfärg som kallas blondering eller blekning. Blondering används också till att avfärga hår. Vid en blondering blandar man ett blonderingspulver med en stark väteperoxidprocent. (Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 59, 60, 67, 71, 87, 91)

En toning innehåller färdiga pigment, så det behövs alltså ingen väteperoxid för att utveckla färgen. Färgen fäster sig bara på hårstråets yta och försvinner därför efter några tvättar. Däremot är toning inte skadlig för håret eftersom färgpigmenten inte tränger sig in i hårstrået. En toning kan bara färga ett hår med samma eller ljusare ljushetsläge som färgen men inte mörkare. Man kan alltså inte färga ett hår ljusare med en toning. (Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 33-34)

Läddfärgning kan även kallas djuptoning men det är egentligen en svagare oxidationsfärg eftersom det krävs en färgbildare och ett oxidationsmedel för att färgen ska kunna utvecklas. Färgmassan innehåller däremot inte så mycket färgbildare och väteperoxidstyrkan är svag, oftast 1,8%-2%. Anledningen till att man använder denna typ av färg är för att den är skonsammare mot håret än vanlig oxidationsfärg men ändå mer hållbar än en toning. (Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 69)

Utbildning

Frisörutbildningar har funnits sedan långt tillbaka i Finland. Den mångsidiga frisörutbildningen som innehåller både hårklippning och hårfärgning har funnits sedan slutet på 1970-talet. Det finns många yrkesskolor i Finland idag där man kan utbilda sig till frisör och där man använder sig av kemiska hårfärger. Utbildningarna finns bl.a. i Vasa, Karleby, Helsingfors, Seinäjoki, Uleåborg, Esbo, Borgå, Joensuu och Riihimäki. Ifall man vill gå en svensk utbildning ska man

söka sig till Vasa, Borgå eller Helsingfors. Frisörstudierna omfattar 180 kompetenspoäng och pågår oftast 3 år.

(Uppslagsverket Finland 2009; Ammattikoulut (u.å.))

Innehåll

En typisk innehållsförteckning på en hårfärgs produkt kan se ut på detta sätt:

aqua, cetearyl alcohol, ammonium hydroxide, oleic acid, stearamide MEA, sodium cetearyl sulfate, propylene glycol, ammonium chloride, tetrasodium EDTA, polysilicone-9, squalane, silica, parfum, resorcinol, toluene-2,5-diamine sulfate, 4-amino-m-cresol, 2,5,6-triamino-4-pyriminidol sulfate.

(Kara, et.al. 2011, s. 70)

Kemiska oxidationsfärger innehåller väteperoxid och en färgmassa bestående av många olika typer av ämnen. Eftersom väteperoxiden avger syre och färgmassan innehåller oxiderande ämnen sker en kemisk reaktion och en färg bildas. Färgmassan innehåller olika färgbildare som blir konstpigment när de oxiderar, kopplingsämnen som har till uppgift att sammankoppla ämnen med varandra, alkali som ser till att håret öppnar sig så att färgen kan ta sig in i håret och fyllnadsmassa som fyller ut färgmassan och ger den en önskad konsistens. Oxidationen gör att färgbildare och kopplingsämnen kopplas samman och blir stora färgpigment som fastnar inuti håret. Exempel på färgbildare är meta- och parafenylendiaminer, metylfenylendiaminer, paratoluendiaminer, 2,5-TDA och diaminofenol. Olika kopplingsämnen som finns är t.ex. naftol, resorcinol och hydrokinon.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 82, 84, 84; Kara, et.al. 2011, s. 118)

Möjligheter

Med oxidationsfärger kan man få fram i princip vilken färg som helst. Allt från naturliga färger som t.ex. brun, svart och blond till extrema färger som t.ex. rosa, grön och blå. Färgerna kan ljusa upp håret och göra det mörkare. Vissa färger är svårare att få fram medan vissa är lättare. Utgångsläget d.v.s. den färg, struktur och kondition håret har innan färgningen har en stor inverkan på vilka färger som är möjliga att få fram på just det håret. Vissa färgbehandlingar som krävs för att få fram en önskad färg kan ta lång tid och skada håret. För att t.ex. få ett mörkt hår till en ljusrosa färg behöver man färgbehandla håret i flera olika omgångar. Först måste håret bli tillräckligt ljust genom avfärgning och sedan kan man färga den rosa färgen.

Avfärgningsmedlet är egentligen samma medel som används vid blondering. Men när man gör en annan färgbehandling efter att man blonderat håret kallas det att man gör en avfärgning. Avfärgning är alltså en förbehandling inför den slutgiltiga färgningen. Så nästan alla färger går att få fram men det kan krävas tid, pengar och även skada håret.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 37, 41, 59, 63, 79, 87, 91; Kara, et.al. 2011, s. 91)

Verkningstid

Verkningstiden är den tid färgen behöver vara i håret för att den ska kunna fästa sig. Om färgen sitter i för kort tid hinner inte färgen fästa sig ordentligt och resultatet kan bli flammigt och färgen håller inte lika länge kvar i håret. Om färgen däremot sitter i för länge, skadar den håret mer än nödvändigt. När man färgar hår med kemisk hårfärg är det därför viktigt att man följer den tid som står på bruksanvisningen för att få det bästa resultatet. Verkningstiden vid kemisk hårfärg ligger ungefär mellan 30-50 min beroende på vilken typ av färg det är som används och vad man vill ha för resultat. Vid färgning med oxidationsfärg syns en förändring redan efter 5-10 min då färgpigmenten reagerat med syret och skapat den slutgiltiga färgen på färgmassan. Men för att håret ska kunna blekas med hjälp av oxidationsmedlet krävs det mer än 10 minuter. Genom att använda värmeapparater halveras verkningstiden eftersom värme gör att den kemiska reaktionen sker snabbare. Det är också viktigt att hålla färgen i håret fuktig eftersom den slutar verka om den torkar.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 53, 54, 55; Kara, et.al. 2011, s. 119)

Resultat

Kemiska färger är tillförlitliga och man vet ofta hur slutresultatet kommer att bli. Den rätta färgen syns genast och alla hårstrån får i princip samma färg om utgångsläget varit samma i hela håret. Resultatet kan däremot bero på vilket märke av hårfärg man använder och om man färgar hemma eller hos frisören. Den egna färgen på håret påverkar också slutresultatet. Ska håret bli många steg mörkare eller ljusare lönar det sig att gå till frisören, eftersom det är svårt att själv göra stora färgförändringar. Om man t.ex. har mörkt hår och vill bli blond kan man behöva bleka håret många gånger innan det får den rätta färgen. Kemisk hårfärg blir som sagt oftast den färg och nyans man tänkt sig om man använder rätt färg.

(Dahlbäck 2015; Lustans (u.å.))

Pris

Priserna på kemisk hårfärg varierar en del beroende på om man köper färg och färgar hemma eller om man går till frisören. I vanliga kosmetika butiker kostar hårfärg runt 10€ om man vill färga själv hemma medan en hårfärgning hos frisören ofta kostar runt 100€. Priset på salongen avser till största del frisörens arbetsinsats, inte en särskilt dyr produkt. Faktorer som avgör vilket priset blir vid en hårfärgning hos frisören är bland annat hårets längd samt hur många steg färgningen gjorts i. En kund som t.ex. Vill ha ljusst hår kan behöva bleka det i flera omgångar, vilket gör att priset stiger. Vilken frisörsalong man färgar håret hos påverkar också priset. Respondenten har jämfört 10 prislistor från olika kemiska frisörsalonger från olika delar av Finland och kom då fram till att priset skiljer sig en del från salong till salong. Respondenten har först tagit reda på medeltalet av priserna vid en hårfärgning och sedan tagit reda på medeltalet av alla 10 salonger. Resultatet visade att medeltalet på priset av en färgbehandling i en finländsk salong är 91,1€.

(Hairlab-vaasa (u.å.); Studioparfait (u.å.); Chicekenas (u.å.); Glohair (u.å.); Hiusstudio3 (u.å.); Haireka (u.å.); Hius-kauneus (u.å.); Studiohill (u.å.); Klippupp (u.å.); Leira (u.å.) Hiusstudiovogue (u.å.))

Hållbarhet

Hur länge en kemisk hårfärg hålls kvar i håret beror på vilken typ av hårfärg man använt sig av. Det beror också på vilket märke man använder och hur ofta man tvättar håret. Tvättar man håret ofta försvinner färgen fortare. Toning är en färgvariant som tvättas bort efter bara några tvättar, ca 6-8. Sedan har man sin naturliga hårfärg igen. Oxidationsfärg sitter däremot kvar tills håret växt ut och klippts av.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 34, 27; Läkemedelsverket 2015)

Hälsopåverkan

Kemiska hårfärger innehåller i princip mellan 20-30 olika kemikalier. Många av kemikalierna kan orsaka allergiska reaktioner och vissa misstänks vara cancerframkallande. Några av dessa ämnen som har allergiframkallande egenskaper är parafenylendiaminer (PPD), toluene-2,5-diamine (PTD), parabener och recorcinol. Studier visar att dessa ämnen har en benägenhet att framkalla allergi vid hudkontakt. Det allergiframkallande ämnet PPD som finns i de kemiska hårfärgerna har sedan 40-talet varit förbjudet i Sverige, men sedan Sverige gick med i EU 1995 har ämnet blivit tillåtet igen. Resorcinol är ett hormonstörande ämne och PTD tillsammans med

oxidationsmedlet påverkar även immunförsvaret. Forskare på Institutet för miljömedicin, KI i Sverige har 2011 undersökt innehållet genom att analysera innehållsdeklarationer för 122 hårfärgprodukter från 20 olika märken. De kom fram till att över 80 procent av produkterna innehöll fyra eller fler starkt allergiframkallande ämnen. Dessa ämnen är tyvärr svåra att ersätta med andra eftersom de bildar själva färgen, så det skulle alltså inte fungera lika bra utan dem. (Uhlin 2012; Galster 2013; Läkemiddelsverket; 2015; Lundell 2015; Balksjö (u.å.))

Färgning av hår med kemiska hårfärger skadar också kundens hår. Hur skadat håret blir beror som sagt på vilken färg som används och vilken typ av färgbehandling håret utsätts för. Hårstrået består av keratinproteinkedjor som hålls ihop av peptidbindningar. Om håret utsätts för starka färgbehandlingar som t.ex. blondering kan peptidbindningarna brista vilket leder till att hårets struktur förstörs och i värsta fall kan hårstrået gå av. Också upprepning av svagare färgbehandlingar kan förstöra peptidbindningarna och skada håret. Kemisk hårfärg skadar också svavelbindningarna som finns i hårstrået och om dessa går av blir håret strukturskadat och om tillräckligt många svavelbindningar förstörs kan håret gå av.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2011, s. 22)

Vid användning av kemisk hårfärg är det inte bara kunden som utsätts för hälsorisker utan även frisören som står och arbetar med hårfärgerna varje dag. Frisören kommer i kontakt med färgen via huden men också via luftvägarna då hen andas in ångorna som bildas från hårfärgen. Eftersom de kemiska hårfärgerna innehåller så mycket skadliga ämnen finns det lag på att frisörer måste använda handskar när de färgar hår på kunder för att skydda sin egen hälsa. En frisör som alltid bär handskar vid hårfärgning och även vid ursköljning av hårfärgen har betydligt mindre risk att utveckla allergier.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2010, s. 123)

Allergi innebär att man är överkänslig för ett visst ämne. Kroppen kan reagera på olika sätt vid en allergisk reaktion och man kan t.ex. få exem, ögonirritation, hösnuva eller astma. Det som händer inuti kroppen vid en allergisk reaktion är att en allergen (ämnet kroppen inte tål) kommer i kontakt med en cell och cellen börjar då utsöndra ämnet histamin. IgE-antikropparna skickar då ut signaler till kroppen att den ska reagera antingen i huden, näsan eller lungorna. Jørn Nielsen är överläkare vid Arbets- och miljömedicinska kliniken i Lund och han påstår att frisörer oftast får besvär i luftvägarna. Orsaken till detta är pulvret man använder i blekningsmedel och

hårfärgsångorna som frisörerna andas in. Bra ventilation är därför viktigt i en salong och det är också ett krav från arbetsmiljöverket. Det bästa är om det finns en punktsug just ovanför arbetsbänken där man blandar färgen.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2011, s. 125; Hult 2012; Jansson & Mattsson 2012; Kraemer 2015)

Förutom risk för allergi menar internationella myndigheten för cancerforskning, IARC att frisörer har en liten risk för att utveckla cancer p.g.a. sin arbetsmiljö bland hårfärger. Undersökningen tar däremot inte upp orsakssamband som t.ex. användning av andra kosmetiska produkter.

(Jansson & Mattsson 2012)

3.3 Ekologisk hårfärg

Att färga håret på ett ekologiskt sätt innebär att man endast använder naturliga produkter som inte innehåller några syntetiska kemikalier. Färgpigmenten har alltså framställts från växter och kallas därför kemiskt naturliga färgpigment. En växtfärg är en torkad växt som malts ner till fint pulver. Man använder sig av olika växtfärger som t.ex. henna, indigo, rabarberrot, cassia som man blandar med ett örtavkok som t.ex. kamomill, hibiskus, salvia eller så blandar man dem med olika effekthöjare som t.ex. vinägervatten, rödvin eller kaffe.

(Stiens 2007, s. 133; Kara, et.al. 2011, s. 71; Viklund & Bergfeldt 2017, s. 13; Lustans u.å.)

Att färga håret på ett kemiskt sätt kräver inte några speciella förberedelser, däremot vid ekologisk färgning är det viktigt att man förbereder sitt hår på rätt sätt. Den ekologiska färgen fungerar på ett annat sätt än den kemiska då den istället för att tränga sig in i hårstrået och förstöra melanin cellerna sätter sig som ett lager runt hårstrået. Vanliga schampon och balsam lämnar ett tunt lager av silikon, plaster eller andra syntetiska ämnen runt hårstrået som hindrar den ekologiska färgen från att fastna. Därför måste man före färgningen tvätta sitt hår med en tvållera kallad rasullera som rengör på djupet och som dessutom inte lämnar några syntetiska ämnen kvar på hårstrået. Rasullera har använts sedan antiken. Den rengör håret genom att absorbera fett och smuts, och den skadar inte hårets struktur och torkar heller inte ut hårbotten.

(Lendelund & Lendelund 2012, s. 66; Viklund & Bergfeldt 2017, s. 13, 67; Lustans (u.å.))

Utbildning

Det ekologiska tänket inom frisörvärlden har ökat mycket de senaste åren. Många konventionella frisörer fortbildar sig och börjar jobba ekologiskt istället. Man har också börjat tänka lite mer ekologiskt i de vanliga frisörutbildningarna. 2003 startade den första ekologiska frisörutbildningen i Finland. Det var yrkesinstitutet Practicum i huvudstaden Helsingfors som alltså var först med denna typ av fortbildning som främst riktar sig till färdigutbildade frisörer. I Helsingfors har alltid det ekologiska intresset varit större jämfört med resten av Finland. "Men ju mer vi får ut information till utbildningsenheter och ju fler människor som får den här utbildningen desto bättre sprider sig verksamheten", tror Mona Mether, ekologisk frisörlärare vid Practicum.

(Kraemer 2015)

Utbildningen har utvecklats en hel del sedan den startade. 2003 gick det bara en kurs vartannat år med 12 deltagare och undervisningen omfattade endast 240 timmar. 2015 går det två kurser varje år med 28 deltagare och undervisningstimmarerna har ökat till 800 timmar. 2016 startade även Practicum ett samarbete med Yrkesakademin i Österbotten. Det blev då möjligt att utbilda sig till ekologisk frisör på Yrkesakademin i Vasa. Även den ekologiska kunskapen har ökat i utbildningen. Mether berättar hur de i början mest experimenterade och testade sig fram när de skulle blanda färger. De plockade till och med egna örter som de använde i färgblandningarna. Idag finns det mer fakta inom ämnet och strikta regler som måste följas. Man får t.ex. inte längre plocka örter själv utan de ska köpas färdigt förpackade hos leverantörerna.

(Kraemer 2015; Nedergård 2017)

Största delen av de ekologiska frisörkunskaperna har kommit från grannlandet Sverige. Där finns utbildningarna endast i privat form och är därför kostsamma. I Finland är utbildningen statlig och kostar ingenting. Detta gör att fler kan utbilda sig utan att hindras av de höga kostnaderna och på så sätt ökar också den ekologiska verksamheten i snabbare takt.

(Kraemer 2015)

Förr hade folk en ganska negativ syn på de ekologiska frisörerna. De ansågs vara "flummiga hippies" som "bara smetar lera i håret". Mether tycker att det har skett en stor attitydförändring under de senaste 10 åren. Idag är folk mer positivt inställda, nyfikna och intresserade av det ekologiska tänket inom frisörbranschen.

(Kraemer 2015)

Innehåll

De ekologiska färgerna innehåller bara naturliga ämnen från växtriket. Växterna torkas och mals ner till pulver som sedan används när man blandar ihop olika färger. Ingredienserna som behövs till en färgblandning kan man dela in i tre olika kategorier, örtpulver, vätska och effekthöjare. (Nordman 2015; Viklund & Bergfeldt 2017, s. 13)

Örtpulvret eller växtfärgen som den också kallas är själva grundingrediensen i färgen, som alltså avgör vilken färg håret blir. Det finns t.ex. henna som ger en röd/orange/brun färg, indigo som ger en blå färg, gurkmeja som ger en gul/orange färg, katam som ger en grön färg och valnötspulver som ger en svart färg. Cassia och Amla är två växtpulver som egentligen inte ger en färg utan mer en nyans. Cassia ger en gyllene varm ton medan Amla ger en lite kallare ton. Dessa olika växtpulver blandar man med varandra för att få till den rätta färgen. Om man t.ex. vill ha en brun hårfärg kan man antingen blanda henna med katam eller använda sig av tvåstegsmetoden där man först färgar håret med henna och sedan med indigo. (Nordman 2012; Nordman 2015; Viklund & Bergfeldt 2017, s. 21-31)

Vätskan som blandas i färgblandningen är hett vatten eller ett örtavkok. Örtavkok ger en önskad nyans i färgen. Om man t.ex. vill ha en brun hårfärg som skiftar i lite rödare toner kan man t.ex. använda salvia som ett örtavkok. Exempel på andra örtavkok är hibiskus som ger en kall röd nyans och kamomill som används tillsammans med citron vid färgningar då man ljusar upp håret.

(Nordman 2012; Nordman 2015; Viklund & Bergfeldt 2017, s. 59; Lustans (u.å.))

Effekthöjare är hushållsprodukter som ger en viss effekt i färgen och aktiverar den. Exempel på effekthöjare är kaffe, te, salt och vin. Kaffe, vin och vinäger är sura produkter vilket bidrar till att färgen aktiveras fortare och dessutom får färgen lite bruna och röda toner. För att reglera pH-värdet på färgen och påverka den slutgiltiga nyansen kan man tillsätta basiska ämnen som alltså är motsatsen till sura. Exempel på ett basiskt ämne som används inom ekologisk hårfärgning är bakpulver. En liten mängd salt i färgblandningen gör att färgen fäster bättre på gråa hårstrån eftersom det luckrar upp fjällskiktet.

(Nordman 2012; Nordman 2015; Viklund & Bergfeldt 2017, s. 77)

Möjligheter

När frisörerna färgar kundens hår på salongen använder de inte färdigblandade färger utan istället olika växtpulver som de kombinerar och blandar ihop för att få fram en färg som passar kundens hår typ. Dessa växtpulver köps från olika leverantörer i Finland. Man kan också beställa växtpulver direkt från t.ex. Indien eller något annat land där hennabuskar växer för att få den bästa kvalitén på färgen.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2009; Lustans (u.å.))

Att färga med växtfärger på den skandinaviska hårtypen är ännu ett ganska outforskat område. Hennafärgen kommer ursprungligen från Egypten, Iran och Turkiet där hennabuskar växer och började användas först i början av 2000-talet inom frisörbranschen i Finland. Men efter ganska många år av experimenterande har man ändå kommit fram till vad som fungerar och inte fungerar.

(Dahlstrand & Dahlstrand 2009; Lustans (u.å.))

Med ekologisk hårfärgning finns det mycket möjligheter. Man kan nyansera eller fördjupa kundens naturliga hårfärg, få fram en helt annan färg än vad kunden har tidigare och så kan man ge håret mer glans utan att förändra färgen. Man kan få fram nästan vilken naturlig färg som helst. Med naturlig färg menas sådana färger som människan kan födas med, exempelvis brunt, svart, rött och blont. Men man kan också få fram extremfärger som blå, lila och grön på vissa hårtyper. Däremot kan man inte få fram starka neonfärger eftersom de är onaturliga och endast kan framställas på kemisk väg. Så det finns ändå en del begränsningar för vilka färger man kan få fram.

(Stiens 2007, s. 133; Lustans (u.å.))

För att kunna bleka hår på kemisk väg krävs väteperoxid, vilket är ett skadligt ämne för håret. De ekologiska färgerna klarar faktiskt av att bleka hår utan väteperoxiden. De gör hårets pigment ljusare och resultatet blir mer naturligt. Om man däremot har färgat håret förut med växtfärgen indigo går det inte att bleka håret eftersom resultatet då blir blått eller blågrönt. Är håret tidigare färgat med endast henna blir resultatet bara ljusare med en lite rödare ton. Att färga en ny färg på ett hår som tidigare färgats med henna är ganska svårt och oftast krävs det en mörkare eller starkare färg för att kunna täcka den orangea färgen där under.

(Kara, et.al. 2011, s. 69; Lustans (u.å.))

De ekologiska hårfärgerna är som sagt beroende av vilken typ av hår kunden har. Färgen kan fastna lätt på en kunds hår medan den inte alls fastnar på en annans. Man vet alltså inte helt på förhand hur slutresultatet kommer att bli. Anledningen till detta är att alla hår är olika och har lite olika pH-värden vilket gör att färgen reagerar olika på olika hårtyper. Om detta problem uppstår att färgen inte vill fastna kan man göra en förpigmentering vilket går ut på att man först tillför pigment till håret som den önskade färgen sedan kan fästa sig vid. Man färgar alltså håret i två olika omgångar. Ju mer pigment det finns i håret desto lättare fäster sig färgen och lättare är det att få fram mörkare nyanser. Man kan alltså färga håret med enstegsmetoden eller tvåstegsmetoden. Om man blandar ihop alla ingredienser och färgar hela håret på en gång kallas det enstegsmetod, medan tvåstegsmetoden går ut på att man först färgar endast med en växtfärg och sedan sköljer man ur färgen och färgar på nytt med växtfärgsblandningen som innehåller de ingredienser som behövs till den önskade färgen. Förr var det svårt att få de ekologiska färgerna att fästa sig vid gråa hårstrån eftersom de inte innehåller så lite pigment. För att få färgen att fastna vet man idag att man först måste förpigmentera håret för att sedan kunna få den önskade färgen att fastna. Det är dock som sagt en lite längre process att färga grått hår med ekologiska färger.

Kraemer 2015; Lustans (u.å.)

Verkningstid

Verkningstiden är den tid färgen behöver vara i håret för att kunna fästa sig. När man färgar med ekologiska färger kan verkningstiden vara allt från 1-5 timmar. Tiden är beroende av hurdan hårkvalitet kunden har. Vissa hårtyper drar snabbare åt sig färgen medan andra långsammare. Tunna och ljusa hår drar åt sig färgen i snabbare takt än vad tjocka och mörka hår gör.

(Stiens 2007, s. 134; Lustans (u.å.))

Orsaken till den långa verkningstiden är avsaknaden av oxidationsmedel. I den kemiska färgen använder man oxidationsmedel för att påskynda den kemiska reaktionen som gör att färgen fäster sig på håret. Eftersom oxidationsmedel inte finns i de ekologiska färgerna kan man istället använda sig av värme för att påskynda processen. När man applicerat all färg brukar man linda in håret i en handduk för att hålla kvar fukten och värmen. Man kan också låta kunden sitta med

huvudet i en torkhuv för att hålla värmen ännu bättre. Det är däremot viktigt att inte färgen torkar medan den är i håret. Då slutar den verka och kunden får inte den önskade färgen.

(Viklund & Bergfeldt 2017, s. 67; Lustans (u.å.))

Att sitta fem timmar på en salong och vänta på att färgen ska fästa sig i håret kan låta lite brutalt. Men vissa salonger kan faktiskt ha ett alternativ där kunden får gå hem och sedan själv skölja ur färgen hemma. Om kunden t.ex. väljer detta alternativ på Lustans ekologiska salong på Åland får kunden dessutom hårfärgningen 15€ billigare. Vid kemisk hårfärgning tvättar man håret med schampo vid ursköljningen men vid ekologisk hårfärgning är det viktigt att man bara tvättar ur färgen med vatten.

(Viklund & Bergfeldt 2017, s. 67;

Resultat

Hur slutresultatet blir är svårt att säga på förhand när man färgar med ekologiska färger. Orsaken till detta är att alla olika hårtyper drar åt sig färgen på olika sätt. På t.ex. ljusa och fina hår fäster sig färgen snabbare och intensivare medan den på vissa hår kanske inte ens fäster sig alls. De största faktorerna som spelar in är hårkvalitén, mängden gråa hårstrån, hur håret behandlats tidigare och mediciner. Ljusa hårförlängningar och hår som blekts får t.ex. en intensivare färg än naturligt blondt eller grått hår. För att vara på den säkra sidan kan man först färga bara en slinga i håret för att se hur den reagerar. Om resultatet blir bra kan man sedan färga hela håret. Hur bra frisören är på att blanda ihop själva färgen spelar också stor roll i hur slutresultatet blir. Vid blandning av ekologiska hårfärger finns det inte en bruksanvisning där det står hur man ska blanda färgen, som det finns på kemiska hårfärger. Som ekologisk frisör kör man mer på känsla och lär sig med tiden vad man ska blanda ihop för ingredienser och hur mycket av varje.

(Stiens 2007, s. 133, 134; Viklund & Bergfeldt 2017, s. 15, 65; Lustans (u.å.))

Med ekologisk färg blir slutresultatet ganska naturligt och levande. Det beror på att alla hårstrån inte får exakt samma färg utan de kan skifta i lite olika nyanser. Om man färgar ett hår där det t.ex. finns en del gråa hårstrån kan dessa skifta lite mer mot rött eftersom gråa hårstrån tar åt sig färgen på ett annat sätt än de övriga. När man sköljt ur färgen syns inte det slutgiltiga resultatet direkt eftersom färgen fortfarande oxiderar i luften. Efter 48 timmar kan man se hur det slutgiltiga resultatet blev. Håret kan alltså ändra färg upp till 2 dygn efter själva färgningen. Ljusa eller gråa hårstrån kan se lite gröna ut direkt efter färgningen vilket är helt normalt, men

den gröna färgen försvinner oftast efter 48 timmar. De ekologiska färgerna ger inte bara håret en annan färg utan också andra bra egenskaper. Eftersom färgen lägger sig runt hårstrået som ett vårdande lager blir slutresultatet ett friskare hår med mycket glans, fyllighet och volym. (Viklund & Bergfeldt 2017, s. 15; Lustans (u.å.))

Pris

Att färga håret på en ekologisk salong kostar ungefär lika mycket som att färga på en konventionell hårsalong (där de använder sig av kemiska produkter). Priset kan förstas skilja sig från salong till salong, men överlag är det inte några stora prisskillnader. Även vid ekologisk färgning är det hårets längd samt hur många steg färgningen gjorts i som påverkar priset. Respondenten har jämfört 10 prislistor från olika ekologiska frisörsalonger från olika delar av Finland och kom då fram till att priset skiljer sig en del från salong till salong. Respondenten har först tagit reda på medeltalet av priserna vid en hårfärgning och sedan tagit reda på medeltalet av alla 10 salonger. Resultatet visade att ett medeltalet på priset av en färgbehandling i en finländsk salong är 91,1€.

(Söderqvist 2009; Lustans (u.å.); Keidasbylumo (u.å.); Luonnonhelmi (u.å.); Vihreahuone (u.å.); Hius-kauneus (u.å.); Santeli (u.å.); Hoitolamango (u.å.); Alexandraseko (u.å.); Ekokampaamo (u.å.); Vihreatahti (u.å.))

Hållbarhet

De ekologiska färgerna har bra hållbarhet. De behöver växa bort för att helt försvinna ur håret. Färgen kan däremot försämrans av solljus och bad i salt eller klorvatten. Färgen blir lite ljusare eftersom pigmenten lossnar snabbare men håret behåller fortfarande sin glans. För att färgen ska hålla så bra som möjligt är det viktigt att man sköter om håret på rätt sätt. Man kan t.ex. inte använda vanligt schampo och balsam utan behöver övergå till helt ekologiska produkter. Även stylingprodukterna behöver bytas ut till ekologiska. Man måste också vänta 2-3 dagar innan man tvättar håret för att färgen ska hålla så bra som möjligt. Att utsätta håret för hög värme som t.ex. plattång och locktång kan också förändra hårfärgens utseende.

(Stiens 2007, s. 133, 134; Viklund & Bergfeldt 2017 s. 64, 77; Lustans (u.å.))

När man färgar textilier med växtfärger använder man sig av betmedel för att få färgen att hålla bättre. Betmedel är olika metallsalter som inte är så skonsamma för huden. Därför använder man sig inte av betmedel vid ekologisk hårfärgning för att göra den så skonsam som möjligt.

Tanniner är ämnen som fungerar på samma sätt som betmedel. Om färgen innehåller tanniner blir alltså hållbarheten bättre. Ingredienser som innehåller mycket tanniner är t.ex. Amla, valnöt, rabarberrot och te. Om man t.ex. färgar håret med endast frukter och bär som inte innehåller tanniner kommer färgen att försvinna ganska snabbt. Men om man däremot gör ett avkok på bären/frukterna och blandar med t.ex. amla så förbättras hållbarheten betydligt.

(Viklund & Bergfeldt 2017, s. 77)

Hälsopåverkan

Chansen att man får en allergisk reaktion är liten om man färgar sitt hår med ekologiska produkter. Det finns dock en liten chans till allergisk reaktion om man t.ex. är känslig för vissa växter. För att undvika detta kan frisören lägga en klick färg i kundens armveck eller nacke och om ingen reaktion sker är färgen säker att lägga i håret. De ekologiska hårfärgerna är mer skonsamma mot hårbotten, eftersom de inte innehåller några syntetiska kemikalier. Hårstråna tar inte heller någon stor skada eftersom färgen lägger sig som ett vårdande lager runt hårstrået istället för att tränga sig in och förstöra strukturen som vid kemisk färgning. Håret får mer glans, volym och ser friskare ut efter en ekologisk hårfärgning.

(Stiens 2007, s. 133, 134; Kara, et.al. 2011, s. 113; Lustans (u.å.))

Den Indiska huvudmassagen som ofta görs vid ett ekologiskt frisörbesök är också bra för kundens hälsa. Den ger inte bara kunden psykiskt välbefinnande utan sätter också igång kroppens egna reningssystem menar Mether. Kemikalierna som finns i kroppen p.g.a kemiska behandlingar utsöndras då genom huden och försvinner ur kroppen.

(Söderqvist 2009)

4 Tidigare forskning

Respondenten har hittat tidigare forskning på sciencedaily.com och icakuriren.se med sökord hårfärg, kemisk hårfärg, ekologisk hårfärg, hair color, chemical hair color, conventional hair color, organic hair color.

Forskning som gjorts vid Lunds Universitetssjukhus 2011 påvisar att höga halter av kemikalier tränger in i kroppen vid en hårfärgning. Testet gjordes på en reporter som efter en hårfärgning

samlade in urinprov under två dygn som sedan skickades till Skånes Universitetssjukhus i Lund för analys. Resultatet förvånade forskarna. "Det är fruktansvärt höga halter som kommer ut i urinen. Jag tror knappt att jag någonsin under mina 20 år som analytisk kemist sett sådana här halter", säger Bo Jönsson, professor i kemi.

(Jemsby & Johansson 2011)

Att höga halter av kemikalier tränger in i hårbotten och sprids i kroppen bevisar också en tysk studie.

2.5 TDA är ett starkt allergiframkallande ämne och finns mest i mörka hårfärger. I forskningen utförd 2011 av Thomas Schettegen med flera vid den medicinska fakulteten på universitetet i Aachen hittade man ämnet 2.5 TDA i urinprover tagna 48 timmar efter en hårfärgning. Forskarna vet inte exakt hur ämnet påverkar kroppen men det är likt det förbjudna cancerframkallande ämnet 2.4 TDA.

(Jemsby & Johansson 2011)

En granskning gjord 2013 av den svenska tidningen IcaKuriern undersökte om de ekologiska hårfärgerna man kan köpa i butiker kunde vara skadliga. Resultatet påvisar att ekologisk hårfärg som går att köpa i butikerna kan vara skadlig. I hårfärgen *Tints of nature* som säljs som en hälsosam och ekologisk hårfärg innehåller bland annat sex starkt allergiframkallande kemikalier och i den ekologiska färgen *Sanotint* hittade man fyra kemikalier. I båda dessa ingår även det starka färgämnet PPD (p-phenylenediamin) som förbjöds i Sverige på 1940-talet, men blev tillåtet igen i och med att Sverige gick med i EU 1995. På förpackningarna till dessa hårfärger kan man bl.a. hitta ord som "ammoniakfri", "naturlig", "skyddande", "hälsosam". Detta kan leda till att konsumenterna tror att det är riskfritt att använda färgen även om den innehåller allergiframkallande ämnen.

(Lagercrantz 2014)

En marknadsundersökning som gjorts av den Brittiska medicinska tidningen BMJ-British Medical Journal år 2007 undersökte vilka och hur många som färgar håret idag och hur det påverkar hälsan. De kom fram till att allt fler och yngre färgar håret idag, vilket enligt deras undersökning leder till ökning av allergiska reaktioner. Dessutom sätts allt fler människor i riskzonen och belastningen på hälso- och sjukvården ökar. Kanske även miljön blir mer belastad?

(BMJ-British Medical Journal 2007)

En undersökning som gjordes i London 2007 av BMJ undersökte användningen av ämnet PPD i hårfärger och följderna av detta. Undersökningen visar att två tredjedelar av hårfärgerna innehåller PPD som alltså är ett skadligt ämne och de allergiska reaktionerna av ämnet paraphenylenediamine (PPD) bara ökar. På 1920-talet förbjöds hårfärgning i Tyskland, Frankrike och Sverige på grund av många allvarliga allergiska reaktioner hos kunder. Idag tillåter EU färger som innehåller PPD eftersom det inte finns några liknande ämnen som har samma funktion. Dock får mängden endast vara 6%.

(BMJ-British Medical Journal 2007)

Forskaren Kenzo Koike från Japan forskade om alternativt ämne istället för väteperoxiden. Koike kom 2009 på ett sätt att förbättra hårblekningsmedlet så att det inte skulle skada håret lika mycket som väteperoxiden gör. Ämnet som skulle ersätta väteperoxiden är en sorts enzym från en svamp kallad "white-rot", som bryter ner melanincellerna utan att skada håret. Dock kan inte ämnet ersätta väteperoxiden helt utan det behövs ändå en liten mängd väteperoxid för att håret ska kunna blekas.

(American Chemical Society 2009)

En stor undersökning kring hårfärgs användning som gjorts av Yale University 2004 undersökte risken för att insjukna i non-Hodgkin's lymphoma (NHL) som är en form av cancer som attackerar det lymfatiske systemet. Undersökningen påvisar att risken för att insjukna i non-Hodgkin's lymphoma (NHL) ökar bland de som använder hårfärg regelbundet under sin livstid. Den ökade risken för NHL hittades endast bland kvinnor som färgat håret före 1980, eftersom det var detta år man tog bort en del giftiga och cancerframkallande ämnen i hårfärgerna och de blev på så sätt mindre skadliga för hälsan.

(Yale University 2004)

Forskarna Richard S. Blackburn och Christopher M. Rayner som arbetar på University of Leeds har 2018 kommit på hur man kan förbättra den kemiska hårfärgen genom att byta ut skadliga ämnen mot mindre skadliga ämnen som hittas i svartvinbär. Ämnet fås från skalet på ett svartvinbär och tycks vara lika hållbart som konventionella färgämnen. Forskarna extraherade från svartvinbärskalet ett ämne som kallas anthocyaniner. Anthocyaninerna producerar

vanligtvis rosa och violetta färger i frukter. Forskarna använde dessa pigment i en färgpasta och applicerade färgen på ett blekt människohår som sedan fick en blå färg. De kunde också få till röda och violetta färger genom att modifiera färgämnesblandningen. Efter 12 tvättar märktes ingen skillnad på färgens utseende. De kom då fram till att antioxidantbaserade färgämnen i svartvinbär är jämförbara med konventionella färgämnen och kan bli en viktig komponent i färgblandningar för att göra dem mindre farliga för människan och miljön.

(American Chemical Society 2018)

I en rapport som publicerats i tidskriften ACS Biomaterials Science & Engineering har forskare 2017 utvecklat ett potentiellt säkrare färgalternativ genom att efterlikna hårets naturliga färgmolekyl melanin. Detta färgalternativ skulle kunna vara ett alternativ till det farliga och allergiframkallande ämnet PPD som används i konventionella hårfärger. Forskarna använde sig av ett ämne som kallas polydopamin och är en svart substans som strukturellt liknar hårets färgämne melanin. Ämnet har tidigare används i många olika biomedicinska tillämpningar. Polydopamin med järnjoner färgade grått hår till svart och hölls kvar i håret i tre tvättar. Genom att para ihop polydopamin med koppar- och aluminiumjoner kan man också få till ljusare nyanser. Olika djurförsök har visat att möss som behandlats med polydopamin inte fått några biverkningar medan de möss som behandlats med PPD fick hårlösa fläckar på kroppen.

(American Chemical Society 2017)

I en artikel som publicerats i tidskriften Chem har forskare 2018 kommit fram till att ämnet grafen skulle kunna användas för att göra mindre skadlig hårfärg. Färgämnet fäster sig på hårets yta istället för att tränga sig in i hårstrået och skada det. Beläggningen som bildas på hårets yta håller i minst 30 tvättar. I konventionella hårfärger används ammoniak eller organiska aminer för att öppna upp hårets fjällskikt så att färgpigmenten kan tränga sig in i hårstrået. Dessa ämnen skadar håret, och väteperoxiden som används för att få igång färgreaktionen gör bara skadan ännu värre. Detta problem kan teoretiskt sätt lösas av ett färgämne som lägger sig på ytan istället för att tränga sig in i håret menar Jiaying Huang, materialforskare vid Northwestern University. Det största problemet med beläggingsbaserade färgämnen är att de tenderas att sköljas bort lätt ur håret vid hårtvätt säger Haugh. Men när hans forskningsteam provade att färga människohår med grafen hölls färgen kvar genom 30 hårtvättar vilket är den mängd tvättar en färg behöver hålla för att få kallas permanent. Varför grafen är så hållbart beror på dess struktur. Grafen består av ett tunt lager atomer som är flexibla och kan anpassa sig till ojämna ytor. Grafenbeläggningen

är inte heller vattengenomträngligt vilket gör att vattnet hålls borta vid hårtvättar och hindrar färgen från att sköljas bort. Detta färgalternativ har ännu inte börjat tillämpas men det är Haughs nästa mål. Han hoppas kunna få finansiering för denna forskning och göra dessa färgämnen till verklighet.

(Cell Press 2018)

Sammanfattningsvis visar en forskning som gjorts vid Lunds Universitetssjukhus 2011 att höga halter av kemikalier tränger in i kroppen vid en kemisk hårfärgning. Det samma visar en tysk studie utförd 2011 av Schettegen med flera att höga halter av farliga kemikalier tränger in i hårbotten och sprids i kroppen vid kemisk hårfärgning. En granskning gjord 2013 av den svenska tidningen Icakuriren påvisar att ekologisk hårfärg som går att köpa i butikerna kan vara skadlig och innehålla starkt allergiframkallande kemikalier. En marknadsundersökning som gjorts av den Brittiska medicinska tidningen BMJ-British Medical Journal år 2007 kom fram till att allt fler och yngre färgar håret idag, vilket enligt deras undersökning leder till ökning av allergiska reaktioner. En undersökning som gjordes 2007 av BMJ visar att två tredjedelar av hårfärgerna innehåller PPD som alltså är ett skadligt ämne och de allergiska reaktionerna av ämnet para-phenylenediamine (PPD) bara ökar. Forskaren Koike kom 2009 på ett sätt att förbättra hårblekningsmedlet genom att ersätta en del av väteperoxiden med en sorts enzym från en svamp kallad "white-rot", som bryter ner melanincellerna utan att skada håret. En stor undersökning som gjorts av Yale University 2004 påvisar att risken för att insjukna i cancersjukdomen non-Hodgkin's lymphoma (NHL) ökar bland de som använder hårfärg regelbundet under sin livstid. Forkarna Blackburn och Rayner har 2018 kommit på hur man kan förbättra den kemiska hårfärgen genom att byta ut skadliga ämnen mot mindre skadliga ämnen som hittas i svartavinbär. I en rapport som publicerats 2017 i tidskriften ACS Biomaterials Science & Engineering har forskare utvecklat ett potentiellt säkrare färgalternativ genom att använda ämnet polydopamin för att efterlikna hårets naturliga färgmolekyl melanin. Detta färgalternativ skulle kunna vara ett alternativ till det farliga och allergiframkallande ämnet PPD som används i konventionella hårfärger. Materialforskaren Huang har i en forskning kommit fram till att ämnet grafen kan användas i hårfärger istället för ammoniak och väteperoxid för att göra dem mindre skadliga. Denna hårfärg fäster sig på ytan av hårstrået istället för att tränga sig in i fjällskiktet och skada hårets struktur.

(Yale University 2004; BMJ-British Medical Journal 2007; American Chemical Society 2009; Jemsby & Johansson 2011; Lagercrantz 2014; American Chemical Society 2017; Cell Press 2018)

5 Metoder

Denna Studie är kvalitativ eftersom den innefattar experters erfarenheter och kunskap. Respondenten har därför valt kvalitativa datainsamlingsmetoder och dataanalysmetoder som lämpat sig bäst för just denna studie. Som datainsamlingsmetod har kvalitativ intervju använts. Dokumentstudier har även använts för att samla in ytterligare information som inte kunde fås via intervjun. Respondenten har sedan valt att göra en kvalitativ innehållsanalys av informationen från intervjuerna. I denna studie har respondenten jämfört de olika hårfärgstyperna från ett objektiva perspektiv.

5.1 Dokumentstudier

Ett dokument eller en skriftlig källa är en term för “ett avtryck en människa gjort på ett föremål” (Travers, 1958). Ett dokument kan också vara icke skriftliga källor så som bilder, film eller ljudband men för det mesta är materialet tryckt eller skrivet. Det viktigaste när man använder sig av dokumentstudier är att man använder sig av pålitliga källor.

(Patel & Davidson 2003, s. 54; Bell 2006, s. 125)

Källorna kan delas in i primära- och sekundära källor. Enklare och mer lättförståeliga synonymer till dessa ord är förstahandsinformation och andrahandsinformation. En primärkälla är ett dokument där en ny forskning publicerats för första gången. Medan en sekundär källa är en tolkning av material som redan finns och baseras på en primärkälla, informationen är alltså tagen från ett annat dokument. I denna studie har respondenten använt sig av båda typerna.

(Patel & Davidson 2003, s. 56; Bell 2006, s. 125; Umeå universitetsbibliotek (u.å.))

Källorna kan också delas in i medvetna och omedvetna källor. Medvetet material innefattar allt som står skrivet, det som författaren medvetet ville lämna med sitt dokument. Det omedvetna materialet innebär allt som kan läsas mellan raderna som t.ex. tonläget i ett filmklipp. Alla

dokument har mer eller mindre en omedveten aspekt och det är viktigt att fundera på hur pålitlig den omedvetna källan egentligen är.

(Bell 2006, s. 127)

Vid valet av dokument är det viktigt att analysera hur pålitlig källan är. Det gör man genom att ta reda på vem författaren är, när författaren skrivit texten och i vilket syfte dokumentet har publicerats. Om författaren, årtalet och syftet är tillräckligt trovärdigt och pålitligt kan man dra slutsatsen till att det är ett tillförlitligt dokument man hittat. Det är också viktigt att man hittar information från flera olika källor för att få fler synvinklar på det man undersöker. Om man bara tar information från ett enda ställe får man endast en synvinkel på det man undersöker och respondenten kan genom att bara välja en viss källa styra resultatet i den riktningen respondenten vill. Därför är det viktigt att respondenten hittar information som har olika synvinklar på det man undersöker för att läsaren ska kunna få en rättvis och realistisk bild av forskningsresultatet. (Patel & Davidson 2003, s. 55, 56)

Respondenten har samlat information främst från internet och böcker. Internetsidor som har använts är bl.a. frisörsalongernas egna hemsidor, forskningar, och tidningsartiklar.

5.2 Intervju

En intervju kan se ut på många olika sätt. Den kan t.ex. vara kvalitativ eller kvantitativ, strukturerad eller ostrukturerad, hög standardiserad eller låg standardiserad. Hur man bygger upp sin intervju beror helt på hurdan studie man gör och vad som passar bäst till just denna. I en kvalitativ intervju vilket respondenten har använt sig av i denna studie, vill man förstå hur den intervjuade tolkar och upplever olika fenomen, vilka erfarenheter den har och hur den intervjuades föreställningsvärld ser ut. Man går alltså mer in på djupet än vad man gör i den kvantitativa intervjun.

(Wallén 1993, s. 68; Trost 1997, s. 24)

Struktureringen i en intervju handlar om hur frågorna och svaren är uppbyggda. En ostrukturerad intervju kan gå in på flera olika ämnen och sidospår. Svaren är helt öppna vilket ger informanten chans till utrymme för sina svar. Frågorna behöver inte heller vara färdigt formulerade före intervjun, bara intervjuaren håller sig till de olika frågeområden som ska tas

upp. Den ostrukturerade intervjun lämpar sig bäst till denna studie eftersom respondenten vill få så mycket information som möjligt från informanterna och kvalitativa intervjuer brukar dessutom ofta vara ostrukturerade.

(Trost 1997, s. 20, 21; Patel & Davidson 2003, s. 61, 65)

Hurdan standardiseringen är i en intervju har med intervjuens genomförande att göra. Låg standardisering används ofta i kvalitativa intervjuer och är en mer varierande och fri intervjutyp. Vid denna typ av intervju får intervjuaren själv formulera sina frågor och ställa dem i vilken ordning som helst. Intervjuaren får också ställa följdfrågor. I denna studie har respondenten använt sig av en lågt standardiserad intervju eftersom denna typ lämpar sig bäst till denna kvalitativa studie.

(Trost 1997, s. 19, 20, 21)

För att samla informationen man får genom en intervju kan man antingen skriva ner hela intervjun eller banda in den med en bandspelare. fördelarna med att banda in är att man kan lyssna igenom inspelningen flera gånger efter själva intervjun, man får med mer information än vad man får när man antecknar som t.ex. den intervjuades tonfall, och så kan man koncentrera sig bättre på att lyssna under intervjun. Dock finns det också några nackdelar som t.ex. den långa tiden det tar att lyssna igenom intervjun flera gånger och svårigheterna att spola fram och tillbaka. I denna studie används inspelning istället för anteckning under intervjun.

(Trost 1997 s. 50)

När man gör själva intervjun är det viktigt att tänka på en del saker. Starten är viktig eftersom det är då intervjuaren bygger upp ett förtroende mellan intervjuaren och den intervjuade. Man kan börja med så kallade uppvärmningsfrågor där man tar upp enkla konkreta frågor som t.ex. informantens ålder, vardagsliv, intressen osv. De frågorna är lätta för informanten att svara på vilket ger en bra start på intervjun. Efter uppvärmningsfrågorna kan man ta upp reflexionsfrågorna d.v.s. de frågor respondenten vill ha svar på för att kunna besvara sina forskningsfrågor i sin studie. Uppföljningsfrågor är också viktigt eftersom man vill få ut så mycket information som möjligt. När man avslutar intervjun kan man avrunda genom att t.ex. förklara lite vidare hur respondenten kommer gå vidare med sin studie och hur informanten kommer att få ta del av slutresultatet. Under själva intervjun är det viktigt att titta på informanten eftersom det ger ett intryck av intresse vilket gör att den intervjuade känner sig mer bekväm.

Det stärker också den icke-verbala kommunikationen genom att intervjuaren då ser den intervjuades kroppsspråk och miner. Att avbryta den intervjuade är helt förbjudet vid en intervju. Om den intervjuade funderar på vad den ska svara, måste intervjuaren vara tålmodig och vänta. Annars kan viktig information falla bort genom att den intervjuade inte får sagt det han/hon tänkte.

(Trost 1997, s. 60, 66, 61, 72, 73, 74; Tjora 2012, s. 86, 87)

5.3 Innehållsanalys

Vid en kvalitativ innehållsanalys arbetar man oftast med textmaterial som t.ex. utskrivna intervjuer som alltså är egen insamlad information men också andras texter som t.ex. böcker, artiklar och hemsidor på nätet. Att analysera ljudband och videoinspelningar är också vanligt vid den kvalitativa innehållsanalysen. Att analysera och tolka materialet i en kvalitativ innehållsanalys är tids- och arbetskrävande eftersom det ofta finns så mycket material att bearbeta.

(Patel & Davidson 2003, s. 100)

Att göra löpande analyser är bra vid kvalitativa undersökningar vilket betyder att man direkt efter en intervju gör en analys och inte väntar med att göra analysen när allt material är insamlat. Man gör alltså lite arbete i taget. Fördelen med detta är att man kan få idéer om hur man ska gå vidare med sin studie. Man kanske märker vid första intervjun någonting som man måste ändra på till nästa som t.ex. en formulering av en viss fråga. Den intervjuade kanske uppfattar frågan på ett annat sätt än vad som var tänkt. En annan fördel med löpande analyser är att intervjun finns färskt i minnet, vilket leder till en mer korrekt analys. Redan vid själva intervjun analyserar man och tolkar materialet automatiskt i sitt huvud utan att man tänker på det. Så en del av innehållsanalysen genomför man redan före man medvetet börjar analysera det insamlade material.

(Patel & Davidson 2003, s. 100, 101; Trost 1997, s. 125)

Vid analys och tolkning av ljudband lyssnar man flera gånger igenom ljudklippet vilket tar mycket tid eller så skriver man ut hela ljudklippet i textform vilket däremot är dyrt. Ett annat alternativ som respondenten kommer att använda sig av är att lyssna på ljudklippet och samtidigt göra anteckningar. På så sätt sparar respondenten tid och ointressant material sällas då bort. När man analyserar och tolkar ett textmaterial läser man igenom materialet flera gånger och

antecknar inne i texten de tankar som dyker upp. Tanken med själva analysen och tolkningen är att hitta mönster, teman och kategorier i materialet som sedan ska struktureras upp. Dessa olika kategorier man delar upp analysen i kommer att vara strukturen och grunden i studiens resultat. För att få en överblick av materialet och lätt kunna kategorisera svaren kan man antingen klippa ut olika textdelar och lägga dem i olika kuvert eller så kan man rita upp en personlig tabell där man kategoriserar svaren i olika kolumner. Ett annat sätt för att få struktur i analysen är att stryka under i texten med olika färger. I respondentens analys hittas främst skillnader och likheter i de olika hårfärgstyperna. För att lättast kunna analysera det insamlade material har respondenten delat upp informationen i olika kategorier, vilka är utbildning, möjligheter, innehåll, verkningstid, resultat, hållbarhet, pris och hälsopåverkningar, för att sedan kunna jämföra de olika färgerna och hitta skillnader och likheter bland dem. Respondenten har lyssnat på bandet och fyllt i sina anteckningar där det saknats information. Sedan har respondenten understrukt i textmaterialet med olika färger för att göra en personlig tabell av de olika kategorierna.

(Trost 1997, s. 125, 127, 129, 131, 132; Patel & Davidson 2003, s. 101; Tjora 2012, s. 146)

Vid en kvalitativ innehållsanalys är det bra om det är samma person som intervjuar och analyserar eftersom personen då kan komma ihåg ansiktsuttryck och kroppsspråk hos informanten som kan vara viktiga att ta i beaktande vid själva analysen och tolkningen. I denna studie har respondenten genomfört både intervjuerna och innehållsanalysen.

(Trost 1997, s. 128)

5.4 Undersökningens praktiska genomförande

Respondenten började med att läsa in sig på ämnet för att få kunskap om de olika färgstyperna. När man gör en kvalitativ intervju är det viktigt att man är påläst och kunnig inom de ämnet som ska tas upp i intervjun. Respondenten skrev sedan upp 1-3 frågor per jämförelseområde och förberedde en del följdfrågor. De jämförelseområden som skulle tas upp var utbildning, möjligheter, innehåll, verkningstid, resultat, hållbarhet, pris och hälsopåverkan.

Respondenten valde ut 6 olika salonger i Vasa och på Åland. Sedan ringde respondenten upp de olika frisörsalongerna, berättade om arbetet och frågade om de var intresserade av att delta i en intervju. 4 av de salonger som respondenten kontaktade ville gärna ställa upp. 2 salonger hade

däremot fullt upp och trodde inte att de skulle ha tid med någon intervju. Respondenten fick då kontakta en till salong som hade möjlighet att ställa upp.

Respondenten intervjuade totalt fem informanter där två av dem jobbar som kemiska frisörer, två som ekologiska frisörer och en med både och. Informanterna har jobbat en längre tid som frisörer och är därför erfarna inom hårfärgning, vilket är bra för att resultatet blir på så sätt pålitligt. De informanter som deltog i denna undersökning var Mikaela, Elin, Peter, Rosina och Pernilla. Mikaela jobbar som ekologisk frisör på Clippo i Vasa. Hon har jobbat som vanlig frisör i 18 år och bytte till ekologisk frisör för 7 år sedan. Elin jobbar som ekologisk frisör på Lustans ekologiska salong på Åland och har gjort det i 4 år. Peter jobbar på salong Peter & Jina i Vasa. Han jobbar som både ekologisk och kemisk frisör så han ställde upp på två intervjuer där han i ena pratade ur en ekologisk synvinkel och i den andra ur en kemisk. Peter har jobbat i 30 år som frisör och har därför lång erfarenhet inom hårfärgning. Rosina jobbar som kemisk frisör på salongen Saxess på Åland och har jobbat som frisör i 19 år. Pernilla jobbar på Salongen på Åland och har jobbat som kemisk frisör i 29 år.

Respondentens intervjuguide har några huvudteman med några exempelfrågor under varje tema. De huvudteman som tagits upp är de teman respondenten ansett vara mest relevanta för att få information om frisörernas egna upplevelser och erfarenheter. Respondenten har även fått ställa följdfrågor och har inte behövt formulera frågorna på samma sätt som i intervjuguiden. Intervjuguiden finns bifogad som bilaga 1/1.

Intervjuerna som respondenten gjorde i Vasa gjordes på Café Sweet Vasa medan intervjuerna på Åland gjordes i kafferummet på salongen där frisörerna jobbade. Respondenten spelade in hela intervjuerna med sin mobiltelefon och gjorde inte alls några anteckningar. Detta för att kunna koncentrera sig bättre på informanternas svar och på så sätt ha lättare att följa med och ställa följdfrågor. Intervjuerna tog ca 1h vardera, där vissa blev längre och vissa kortare. Intervjuerna kändes avslappnade och informanterna uppfattade frågorna bra och visste vad de skulle svara. Det skedde alltså inga oklarheter vid frågeställningarna och svaren.

När respondenten gjort alla 6 intervjuer satte respondenten sig ner, lyssnade på dem och gjorde anteckningar i punktform på post it lappar i olika färger. Varje jämförelseområde hade en egen färg och alla informanters svar skrevs upp på olika lappar. Respondenten tycker om när saker

och ting är snyggt och strukturerat. Så denna metod fungerade riktigt bra eftersom det sedan var så lätt att göra resultatredovisningen och tolkningen.

6. Resultatredovisning och tolkning

I detta kapitel redovisas och tolkas resultatet av studien. Respondenten redovisar resultatet av intervjuerna med de kemiska och ekologiska frisörerna. Sedan tolkas deras svar och jämförs med teoretiska grunden och de tidigare forskningarna. Till sist jämförs resultatet av de kemiska hårfärgerna med de ekologiska och då syns skillnaderna mellan dessa två hårfärgningstyper. De olika kategorierna och jämförelseområdena är **utbildning, innehåll, möjligheter, verkningstid, resultat, pris, hållbarhet och hälsopåverkan**. Varje jämförelseområde har en skild rubrik där de kemiska frisörernas svar redovisas först och sedan de ekologiska frisörernas eftersom denna ordningsföljd också syns i teoretiska grunden. Efter varje jämförelseområde kommer tolkningen där respondenten tolkar kemisk och ekologisk hårfärg i samma stycke. Informanterna Rosina Lehto, Pernilla Sjölund, Peter Bergfeldt, Mikaela Finne och Elin Liewendahl har alla godkänt att deras namn får nämnas i denna studie.

6.1 Utbildning

Respondenten ville ta reda på vad frisörerna har för utbildning och vad de vet om valmöjligheterna till utbildning och fortbildning. Alla informanter svarade på frågorna och svaren redovisas nedan. Tabellen nedan ger en överblick över skillnaderna mellan kemisk och ekologisk hårfärg inom detta jämförelseområde.

Tabell 1. Utbildning, skillnader

	Kemisk	Ekologisk
Utbildning	Många alternativ i Finland. Vanligt med fortbildningar.	Få alternativ i Finland. Inte vanligt med fortbildningar.

Kemisk hårfärg

Alla frisörer har gått en traditionell frisörutbildning på något yrkesgymnasium där de alltså lärt sig jobba med kemiska hårfärger. Rosina och Pernilla som ännu idag jobbar som kemiska frisörer har efter sin grundutbildning gått många olika färgkurser inom de märket de jobbar med på sin salong. Rosina håller till och med ännu på att utbilda sig inom färg och går just nu en 6 månaders utbildning till Master color expert som är den högsta nivån av färgutbildning man kan gå. Både Rosina och Pernilla menar att det är viktigt att gå kurser inom den färg man jobbar med för att kunna lära sig hur den fungerar. Rosina berättar att man i en grundkurs får lära sig *att* man ska blanda färgen på ett visst sätt medan man i en mer avancerad kurs får lära sig *varför* man ska blanda färgen på ett visst sätt. Hon menar att det är viktigt att förstå varför man blandar färgen så som man gör för att kunna vara en bättre frisör inom hårfärgning. Rosina använder sig av färger från märket Wella och de håller färgkurser i både Stockholm och Helsingfors. Hon åker till Stockholm p.g.a. att hon inte kan det finska språket som kurserna hålls på i Helsingfors. Hon säger att det blir lite mer omständigt att gå kurser i Sverige när man hör till Finland men att hon inte har något annat val.

Medvetenheten om vilka valmöjligheter det finns till utbildning inom frisörvärlden är bra hos de kemiska frisörerna. De känner däremot bara till de svenska utbildningarna eftersom alla informanter har svenska som modersmål. De städer i Finland som kom upp på tal vid intervjuerna var Vasa, Mariehamn, Jakobstad, Helsingfors och Borgå. Valmöjligheterna till utbildning är färre hos svenskspråkiga än finskspråkiga. En del frisörer på Åland åker också som Rosina sa till Sverige p.g.a. språksvårigheter i det egna landet. Fortbildning är någonting som verkar vara vanligt hos de kemiska frisörerna. Färgerna utvecklas och förbättras hela tiden och då kan t.ex. en konsult från ett visst färgmärke komma till salongen och hålla fortbildningskurs.

Ekologisk hårfärg

Mikaela som övergått till ekologisk frisör gick ekofrisörutbildningen på Prakticum i Helsingfors. Utbildningen tog 9 månader och den gjordes på distans. Hon hade ca 3-5 närstudietillfällen i månaden och kunde därför jobba vid sidan om utbildningen. Peter som idag jobbar som både kemisk och ekologisk frisör gick samma utbildning dock i Vasa och blev klar för ca 1 år sedan. Det var ganska nyligen som utbildningen började samarbeta med Yrkesakademin i Vasa. Elin har däremot inte gått någon utbildning inom ekologisk frisör utan

har lärt sig genom att jobba på en ekologisk frisörsalong. Hon började med att göra sin praktik på Lustans ekologiska salong och sedan fick hon jobb där och har blivit upplärd av de äldre och mer erfarna frisörerna.

Möjligheten att direkt utbilda sig till ekologisk frisör finns inte för närvarande i Finland 2018. Idag måste man ha en vanlig frisörutbildning i grunden och några års erfarenhet som kemisk frisör innan man kan börja utbilda sig till ekologisk frisör. Alla de ekologiska frisörerna som intervjuats tycker bara att det är en bra sak och ser ingenting negativt i det. Fortbildningar inom de ekologiska färgerna finns det inte på svenska menar Peter. Elin berättar att man inom den ekologiska frisörvärlden tar hjälp av varandra och lär sig av mer erfarna frisörer. Hon menar att de flesta ekologiska frisörerna är hjälpsamma och gärna ställer upp på att komma till någon annan salong frivilligt och lära ut sina tips. Ingredienserna som används till de ekologiska hårfärgerna förändras och utvecklas inte heller som de kemiska färgerna gör så där handlar det mer om att testa sig fram och lära sig hur de olika ingredienserna fungerar på egen hand.

Tolkning

Resultatet visar att ekologiska frisörutbildningar är relativt nytt i Finland jämförelsevis med de kemiska frisörutbildningarna. Detta kan sammankopplas till teorin där Kraemer (2015) skriver om den första ekologiska frisörutbildningen i Finland som startades år 2003 medan Uppslagsverket Finland (2009) menar att de kemiska frisörutbildningarna funnits sedan 1970-talet i Finland. Resultatet visar även att det finns många fler kemiska frisörutbildningar än ekologiska, vilket också syns i teorin där Ammattikoulut (u.å.) räknar upp 9 städer i Finland där man kan utbilda sig till kemisk frisör medan Kraemer (2015) bara nämner en stad. I intervjun framkom däremot att den ekologiska frisörutbildningen som finns på Practicum i Helsingfors nu börjat samarbete med frisörutbildningen i Vasa vilket betyder att man nu kan utbilda sig till ekologisk frisör i två olika städer i Finland.

I resultatet framkommer även att fortbildningar och färgkurser är vanligare bland kemiska frisörer än ekologiska frisörer. Orsaken till detta kan vara den ständiga utvecklingen som sker inom de kemiska hårfärgerna. Detta syns i de tidigare forskningarna som gjorts av Koike (enligt American Chemical Society, 2009) Blackburn och Rayner (enligt American Chemical Society, 2018) Huang (enligt Cell Press, 2018) där alla kommit på olika lösningar för hur de kemiska hårfärgerna kan förbättras och bli mindre skadliga. Enzym från svampen white-rot, svartvinbär och grafen är alternativa ämnen till några av de skadliga kemikalierna som finns i kemiska

hårfärger. Ingredienserna i de ekologiska färgerna förändras ännu inte utan har varit det samma sedan de började användas. Därför är fortbildningar viktigare för de kemiska frisörerna än vad det är för de ekologiska.

6.3 Innehåll

Respondenten ville ta reda på hur medvetna frisörerna är om innehållet i hårfärgerna och vad de innehåller. Alla informanter svarade på frågorna och svaren redovisas nedan. Tabellen nedan ger en överblick över skillnaderna mellan kemisk och ekologisk hårfärg inom detta jämförelseområde.

Tabell 3. Innehåll, skillnader

	Kemisk	Ekologisk
Innehåll	Syntetiska kemikalier Färgmassa Väteperoxid	Naturliga ämnen från växter Örtpulver Vätska Effekthöjare

Kemisk hårfärg

Alla de kemiska frisörerna som intervjuats är medvetna om innehållet i de kemiska hårfärgerna. Rosina berättar att kunskapen har hon främst fått från den master color expert kurs som hon går för tillfället. Där går det in på djupet och lär sig vilka olika ämnen som finns i produkterna och vad de har för funktion. Pernilla kan mycket om färgerna av märket Lanza som används på salongen där hon jobbar. Kunskapen om innehållet har hon fått via kurser och fortbildningar. Lanzas färgprodukter innehåller ammoniak berättar Pernilla. Ammoniak är ett skadligt ämne som används i hårfärg för att öppna upp hårstrået så att pigmenten kan tränga sig in i håret och ämnet aktiverar även väteperoxiden. En del färger ersätter ammoniaken med någon annan alkalisk kemikalie som fyller samma funktion. ”Däremot vet man inte om de andra ersättande ämnena är så mycket bättre” säger Pernilla. Ammoniak är en flyktig gas med stark lukt vilket gör att man ryggar tillbaka och inte vill stå med näsan för nära när man blandar färgen. Pernilla tror att det är bättre att man känner av ämnet så att man kan skydda sig och undvika att stå för nära än om man inte känner av ämnet och då inte skyddar sig ordentligt.

Ekologisk hårfärg

Peter säger att han idag efter ekofrisörutbildningen är mer medveten om innehållet i de kemiska hårfärgerna. I ekofrisörutbildningen går man noggrant igenom de skadliga ämnena som finns i de kemiska hårfärgerna för att man ska ha förståelse varför man använder de ekologiska alternativet istället. Elin menar att man som ekologisk frisör måste man vara medveten om innehållet eftersom man själv blandar ihop färgen av olika ingredienser. En ekologisk hårfärg består av olika växtpulver, örtavkok och effekthöjare och det finns alltså inte färdiga blandningar berättar Elin. Man måste därför veta hur alla olika ingredienser fungerar och varför man tillsätter dem för att det ska bli rätt färg för kunden. Alla de ekologiska frisörer som intervjuats säger att de vanligaste ingredienserna i en hårfärg är henna som ger en röd/orange ton, indigo som ger mörkhet och lite blått/grönt och kassia som ger en guldig ton. Beroende på hur stor mängd av de olika växtpulvren man använder blir det olika färger. För att få olika nyanser berättar Elin att man kan använda sig av olika örtavkok som alltså är örter som kokats i vatten. Vid framställning av kalla färger använder man sig enbart av vatten som vätska men vid framställning av varma färger behöver man en vätska som är sur t.ex. kaffe, vin, vinäger och olika örtavkok. Det är också viktigt att dessa produkter är ekologiska. Det kan vara svårt att veta om en produkt verkligen är ekologisk eftersom företag idag får kalla sina produkter ekologiska fastän de inte är det till 100%. Elin berättar att hennes chef på salongen är påläst och kan de flesta INCI-namn på ämnen och vet genast genom att läsa INCI-listan om produkten är ekologisk eller inte. Växtpulvren beställs från Indien och innehåller 100% endast själva växten i nermalt format. Elin har märkt att det kan vara stor skillnad på färgen beroende på var växten vuxit och vid vilken tidpunkt på året. Därför är det viktigt att alltid testa produkten före den används på kunden menar Elin.

Tolkning

Resultatet visar att ammoniak är ett vanligt ämne som hittas i kemiska hårfärger. Detta framkommer även i teorin där Kara, Oksaharju och Oksman (2011) nämner ammonium chloride som en vanlig ingrediens i en typisk hårfärg. Resultatet visar även att ammoniak är ett skadligt ämne som en del färger försöker ersätta med andra ämnen för att göra en mindre skadlig färg. Detta syns i en tidigare forskning där Huang (enligt Cell Press 2011) forskat fram grafen som ett ersättande ämne till väteperoxid och ammoniak.

I resultatet framkommer det att de ekologiska färgerna innehåller tre typer av ingredienser, örtpulver/växtfärg, vätska och effekthöjare. Detta tas också upp i teorin av Nordman (2015). Resultatet visar att det inom den ekologiska världen kan vara svårt att veta om en produkt verkligen är 100% ekologisk fastän det står så på produktförpackningen. Detta behandlas även i en tidigare forskning där Icauriren (enligt Lagercrantz, 2014) kommit fram till att vissa produkter som säljs som ekologiska kan innehålla farliga och allergiframkallande kemikalier.

6.2 Möjligheter

Respondenten ville ta reda på vad frisörerna anser att är möjligt och inte möjligt att åstadkomma för hårfärger. Alla informanter svarade på frågorna och svaren redovisas nedan. Tabellen nedan ger en överblick över skillnaderna mellan kemisk och ekologisk hårfärg inom detta jämförelseområde.

Tabell 2. Möjligheter, skillnader

	Kemisk	Ekologisk
Möjligheter	Kan få till alla färger.	Kan få till alla färger förutom starka färger som t.ex. neonfärger. Kan inte bleka hår flera steg. Kalla nyanser är svåra att få till. Färgen har svårt att fästa på grått hår.

Kemisk hårfärg

Peter påstår att det finns stora möjligheter att vara en kreativ frisör med de kemiska hårfärgerna eftersom man kan ljusa upp hår samt göra alla dessa trendfärgningar som t.ex. bayalage och ombre där man behöver kunna ljusa upp håret. ”På ett ofärgat hår finns det inte några begränsningar” säger Rosina. Vad kunden tidigare gjort med håret kan däremot ge vissa begränsningar även inom kemisk hårfärgning. Pernilla tänker mycket på att håret ska hålla sin goda kvalité efter en hårfärgsbehandling. Hon menar att det går att göra det mesta med kemisk hårfärg men i vissa fall kanske håret inte går att jobba med nästa gång ifall en för slitsam behandling gjorts.

Ekologisk hårfärg

Mikaela säger att det finns en del begränsningar inom ekologisk hårfärgning men att de inte är så många som man skulle kunna tro. Alla ekologiska frisörer svarade att det svåraste inom ekologisk hårfärgning är att ljusa upp hår fler steg. Det går att ljusa upp till en viss del och man kan t.ex. använda sig av lerblekning, men eftersom lerblekningen behöver väteperoxid för att fungera menar Peter att det egentligen inte räknas som ekologisk färgbehandling. Lerblekningen ingår inte heller i ekofrisörutbildningen. Elin säger att hon brukar använda sig av ingredienser som ger guldiga pigment eftersom de guldiga pigmenten reflekterar bra med ljus och på så sätt får håret att se ljusare ut än vad det egentligen är. Att få fram varma nyanser i håret är lättare än att få till kalla säger alla de ekologiska frisörerna. När man färgat ett hår till en kall brun nyans kan håret vara grönt de första dagarna och först efter ca 2 dagar när håret oxiderat klart försvinner den gröna färgen ur håret. För att göra kalla blonda nyanser behövs lite av växtfärgen indigo men om man blandar i lite för mycket kan håret bli blått/grönt/lila menar Elin. Något som också är svårt enligt Mikaela är att färga ett grått hår. Det gråa håret tar inte emot pigmenten från hårfärgen så lätt och därför kan man behöva förpigmentera håret innan man lägger i den slutgiltiga färgen.

Tolkning

Resultatet visar att man med kemiska hårfärger har stora möjligheter och kan få till i princip vilken hårfärg som helst. Däremot kan det finnas vissa fall där frisören rekommenderar kunden att inte färga en viss färg p.g.a. att färgbehandlingen kan ge stor skada på kundens hår. Detta kan sammankopplas till teorin där Dahlstrand (2010) och Kara, Oksaharju och Oksman (2011) påstår att alla färger går att få fram men det kan krävas tid, pengar och det kan även skada håret. I resultatet framkommer att hårets utgångsläge har en stor betydelse för vilka möjligheter som finns vid kemisk hårfärgning. Även detta kan sammankopplas till teorin där Dahlstrand (2010) nämner att utgångsläget d.v.s. den färg, struktur och kondition håret har innan färgningen har en stor inverkan på vilka färger som är möjliga att få fram för just det håret.

Resultatet visar att de ekologiska hårfärgerna inte har lika stora möjligheter som de kemiska hårfärgerna. Att bleka håret flera steg går inte med ekologisk hårfärg, kalla nyanser är svåra att få till och färgen har svårt att fästa på grått hår. Detta syns även i teorin där Lustans (u.å.) menar att hår går att blekas med ekologisk hårfärg men resultatet blir naturligt. De nämner också att färgen har svårare att fästa sig vid gråa hårstrån. Däremot nämns ingenstans i teorin att kalla

färger är svårare att få till än varma. Detta kan bero på informanternas egna erfarenheter. Utgångsläget av håret spelar även stor roll vid den ekologiska färgningen för vilka möjligheter som finns. Detta kan sammankopplas i teorin där Lustans (u.å.) menar att kvalitén på håret och hur håret tidigare behandlats påverkar färgmöjligheterna.

6.4 Verkningsstid

Respondenten ville ta reda på vad frisörerna har att säga om den verkningsstid en hårfärg ska sitta i håret. Alla informanter svarade på frågorna och svaren redovisas nedan. Tabellen nedan ger en överblick över skillnaderna mellan kemisk och ekologisk hårfärg inom detta jämförelseområde.

Tabell 4. Verkningsstid, skillnader

	Kemisk	Ekologisk
Verkningsstid	20-60 min.	1-9 h.

Kemisk hårfärg

Enligt de kemiska frisörerna ligger verkningsstiden för kemiska permanenta hårfärger på allt mellan 20-60 minuter. Mildare behandlingar så som toningar kan däremot gå ner mot 5 minuter. Alla kemiska frisörer säger att det är viktigt att kolla verkningsstiden på färgförpackningarna men att verkningsstiden också kan variera från person till person beroende på vad kunden har för sorts hår. Rosina tycker att frisörer borde bli bättre på att titta mer på håret än vad som står på färgförpackningen. Rosina menar att verkningsstiden är kortare för en kund med finare hårkvalitet än en med grövre. Om man har färgen i för länge tar håret mer skada, speciellt vid blekning säger Rosina. Peter påstår att ljusa ner hår tar längre tid och Rosina säger att vid färgbehandlingar med mycket blekning kan håret behöva vila ett tag innan man kan fortsätta.

Ekologisk hårfärg

Inom ekologisk hårfärgning är variationen av verkningsstiden större. Elin påstår att tiden man låter en ekologisk hårfärg verka kan vara allt från 1-9 timmar. Men de flesta behandlingar ligger

på ca 3h menar hon. Mikaela säger att verkningstiden på gråa hårstrån är längre än hårstrån med pigment i eftersom hårfärgen då har svårare att fästa sig vid hårstrået. På samma sätt som de kemiska hårfärgerna är verkningstiden för de ekologiska hårfärgerna kortare för tunt och fint hår än grovt. Första gången man färgar en kund kan det vara svårt att veta hur länge färgen ska verka. Andra gången kunden kommer är det lättare att veta verkningstiden då man kan jämföra med förra hårfärgningen säger Elin. Alla ekologiska frisörer som intervjuats låter sina kunder gå hem med färgen i håret om den ska verka i flera timmar. Mikaela brukar alltid göra första färgbehandlingen på en kund på salongen för att följa med hur håret förändras. Om färgen ska verka många timmar kan hon låta kunden åka hem emellan och sedan komma tillbaka till salongen för att skölja ur färgen. Till skillnad från den kemiska hårfärgen ger färgen ingen skada till håret om den är i längre än vad som behövs berättar Peter och Elin. Det är egentligen bara bra menar Peter och Elin då detta gör att färgen blir mer intensiv och håller bättre.

Tolkning

Resultatet påvisar att verkningstiden för en kemisk hårfärg ligger på 20-60 minuter medan teorin av Dahstrand (2010) påstår att verkningstiden ligger på 30-50 minuter. Skillnaden mellan resultatet och teorin är däremot inte stor alls. I resultatet framkommer det att det är viktigt att följa bruksanvisningens tidsrekommendation vid kemisk hårfärgning. Detta framkommer även i teorin där Dahlstrand (2010) menar att det är viktigt att följa den tid som står på bruksanvisningen för att färgen ska bli hållbar och inte skada håret mer än nödvändigt. I resultatet säger en av informanterna att man inte bara ska följa tidsanvisningen utan också titta på håret eftersom olika typer av hår kräver olika verkningstid.

Resultatet påvisar att verkningstiden för en ekologisk hårfärg ligger på 1-9 timmar medan teorin av Lustans (u.å.) påstår att verkningstiden ligger på 1-5 timmar. Skillnaden mellan resultatet och teorin är ganska stor. Detta kan bero på att den ekologiska hårfärgen enligt resultatet kan vara i håret hur länge som helst utan att den skadar håret och ju längre färgen är i desto intensivare och hållbarare blir den. Så maxtiden har egentligen ingen gräns. Resultatet visar att hårets kvalité spelar stor roll för verkningstiden. Detta kan sammankopplas till teorin där Stiens (2007) menar att tunna och ljusa hår drar åt sig färgen i snabbare takt än vad tjocka och mörka hår gör.

6.5 Resultat

Respondenten ville ta reda på hur frisörerna upplever att resultatet blir efter en hårfärgning. Alla informanter svarade på frågorna och svaren redovisas nedan. Tabellen nedan ger en överblick över skillnaderna mellan kemisk och ekologisk hårfärg inom detta jämförelseområde.

Tabell 5. Resultat, skillnader

	Kemisk	Ekologisk
Resultat	Går att räkna ut på förhand. Alla hårstrån får samma färg. Beakta utgångsläge. Resultatet syns direkt efter färgning.	Går inte exakt att räkna ut på förhand. Alla hårstrån får inte samma färg. Beakta utgångsläge. Siliconer på håret kan påverka. Rätt resultat efter ca 2 dagar.

Kemisk hårfärg

Vid frågan ”hur pålitlig är kemisk hårfärgning gällande resultatet?” var alla de kemiska frisörerna tydliga med att pålitligheten inte sitter i färgen utan i faktorer runt om kring. Alla menar att pålitligheten beror på oss människor och inte själva färgen. Vid rätt konsultation med kunden, rätt bedömning av utgångsläget och val av rätt hårfärg är den kemiska hårfärgsbehandlingen 100% pålitlig gällande resultatet. Peter menar att om man kan produkterna man jobbar med blir resultatet som man tänkt sig. Pernilla skulle t.ex. aldrig jobba med hemmafärger då man inte vet styrkan på väteperoxiden i de produkterna. Om frisören gjort allt rätt och resultatet ändå blir annat än vad man tänkt sig kan det bero på metaller i vattnet hemma hos kunden eller att kunden inte berättat sanning om vad han/hon tidigare gjort med sitt hår menar Pernilla.

Rosina och Peter gav varsitt exempel på situationer då resultatet inte blivit som önskat och vad detta kunde berott på. Rosina skulle en gång färga en kund till mörkblond och kunden blev istället rosa. Anledningen till detta tror Rosina att var en för stor mängd tillsatt nyans i hårfärgen. Peter var med om exakt samma situation då han skulle färga en kund mörkblond och topparna blev rosa. Han tror att kunden hade gjort någonting med sitt hår för länge sedan som inte Peter visste om. Däremot går det mesta att rädda i tvätten menar Peter. Man kan göra en snabb färgbehandling eller toning i tvätten så att kunden inte ens märker att färgbehandlingen gått fel.

Ekologisk hårfärg

Även vid ekologisk hårfärgning är frisörens kunskap och kundens hårshistoria viktiga faktorer för att resultatet ska bli det som önskas menar Elin. Däremot är inte den ekologiska färgen lika pålitlig som den kemiska menar Peter. ”Man kan säga på förhand ungefär hur det kommer att bli men man vet aldrig exakt” säger Peter. Kunderna som färgar ekologiskt är såklart medvetna om detta och är okej med det menar Elin. Mikaela påstår att resultatet skiljer sig från person till person och hon skriver alltid upp vad hon använt för ingredienser i en hårfärg för att kunna ha olika recept till personer. Recepten kan hon sedan använda sig av vid nästa tillfälle kunden kommer. Den största orsaken till att en färg inte fäster på håret är silikoner menar Elin och Mikaela. Silikoner finns i alla kemiska produkter som t.ex. schampo, balsam, hårspray osv. Silikonerna bildar en hinna på hårstrået som gör att färgen inte fäster och därför är det viktigt att tvätta håret med rasullera före en ekologisk hårfärgsbehandling för att silikonerna ska försvinna. Vid färgning av kalla bruna färger är det vanligt att håret blir lite grönt påstår Peter. Processen fortsätter i flera dagar från att färgbehandlingen gjorts och efter några dagar har färgen oxiderat klart och då har den gröna färgen försvunnit ur håret. Om kunden har gamla slingor gjorda med kemisk blekning i håret kan slingorna bli gröna säger Mikaela.

Elin berättar om en situation där resultatet på en kund inte blivit som önskat. Hon skulle färga ett blont hår till rött och trodde att det skulle bli lätt eftersom den röda färgen är lättast att färga med ekologisk hårfärg. Men eftersom kundens hår var så mycket blekt med kemisk blekning tog det upp den lilla mängden indigo i färgen och kunden blev istället en kall brun färg. ”Men även vid ekologisk hårfärgning går det mesta att rädda” säger Elin.

Tolkning

Resultatet lägger vikt vid att pålitligheten gällande resultatet av en kemisk hårfärg beror inte på färgen utan på faktorer runt om kring. Vid rätt konsultation med kunden, rätt bedömning av utgångsläget och val av rätt hårfärg är den kemiska hårfärgsbehandlingen 100% pålitlig gällande resultatet. Detta kan sammankopplas med teorin där Dahlbäck (2015) och Lustans (u.å.) menar att resultatet är pålitligt men man måste ta hänsyn till hårets utgångsläge och använda rätt färg.

Resultatet visar att även vid ekologisk hårfärgning spelar faktorer runt om kring stor roll för hur slutresultatet blir. Detta kan sammankopplas i teorin där Lustans (u.å.) Stiens (2007) Viklund och Bergfeldt (2017) alla påstår att hårkvalitén, mängden gråa hårstrån och hur håret behandlats

tidigare påverkar slutresultatet. I resultatet framkommer även att silikoner från hårstylningsprodukter som sitter kvar i håret påverkar resultatet då färgen inte fastnar lika bra. Detta framkommer även i teorin där Lustans (u.å.) och Lendelund (2012) skriver att tunt lager av silikon på hårstråna hindrar den ekologiska färgen från att fastna. Resultatet påvisar även att det slutgiltiga resultatet inte syns direkt vid en del färgningar då håret fortsätter att oxidera flera dagar efter färgningen. Detta syns även i teorin där Lustans (u.å.) menar att håret kan ändra färg upp till 48 timmar efter själva färgningen p.g.a. oxidationen som sker i luften.

6.7 Pris

Respondenten ville ta reda på vad frisörerna anser om priset på en färgbehandling. Alla informanter svarade på frågorna och svaren redovisas nedan. Tabellen nedan ger en överblick över skillnaderna mellan kemisk och ekologisk hårfärg inom detta jämförelseområde.

Tabell 7. Pris, skillnader

	Kemisk	Ekologisk
Pris	Ca 90€	Ca 90 €

Kemisk hårfärg

Pernilla berättar att på salongen där hon jobbar tar de i beaktande färgåtgång, tidsåtgång och svårighetsgrad när de lägger ett pris på en färgbehandling. Lika så gör de på salongen Peter äger och jobbar på. Peter berättar också att många frisörsalonger har skilda priser på långa och korta hår men Peter berättar även att fastän två kunder har lika långt hår och gör samma färgbehandling kan priset vara olika p.g.a. tjockleken på håret. Ett tjockt och tätt hår kräver mer färg än vad ett tunt gör. På salongen där Rosina jobbar har de ett timpris. Hon tycker att de är lite för dåliga på att ta betalt för färgåtgången.

Ekologisk hårfärg

Mikaela och Elin menar att de ekologiska färgbehandlingarna ligger på samma nivå som de kemiska gällande priset. De tycker båda att de skulle kunna ta högre priser eftersom

ingredienserna som används till den ekologiska färgen är så dyra. Anledningen till varför de ännu håller sig på samma prisnivå som de kemiska frisörsalongerna är för att de vill att fler människor ska lockas och våga testa färga ekologiskt. I storstäder är efterfrågan större menar Elin och om efterfrågan skulle bli större på Åland där Elin jobbar skulle de kunna höja sina priser. Peter och Mikaela tar ett billigare pris av kunden om hon/han sköljer ur färgen hemma eftersom frisören då sparar tid. Peter menar att tidsåtgången i stora delar bestämmer priset.

Tolkning

Resultatet visar att de faktorer frisörer tar i beaktande gällande prissättningen på en kemisk hårfärgsbehandling är färgåtgång, tidsåtgång, och svårighetsgrad. Detta kan sammankopplas till teorin där bland annat Hairlab-vaasa (u.å.), Studioparfait (u.å.) och Klippupp (u.å.) menar att hårets längd samt hur många steg färgbehandlingen gjorts i, avgör priset.

Enligt resultatet fungerar prissättningen vid ekologisk hårfärgsbehandling på samma sätt som vid kemisk. Det är färgåtgång, tidsåtgång, och svårighetsgrad som avgör priset. Detta syns även i teorin där Alexandraseko (u.å.) och Lustans (u.å.) menar att hårets längd samt hur många steg färgbehandlingen gjorts i avgör priset.

6.6 Hållbarhet

Respondenten ville ta reda på hur bra en hårfärg håller efter en hårfärgning och om det syns några förändringar efter en tid. Alla informanter svarade på frågorna och svaren redovisas nedan. Tabellen nedan ger en överblick över skillnaderna mellan kemisk och ekologisk hårfärg inom detta jämförelseområde.

Tabell 6. Hållbarhet, skillnader

	Kemisk	Ekologisk
Hållbarhet	Hålls kvar i håret tills det växt ut. Kalla blonda och varma röda färger håller sämre. Små ändringar, kan nötas, blekas. Glans försvinner efter en tid. Skarp utväxt.	Hålls kvar i håret tills det växt ut. Kalla färger håller sämre. Varma färger håller bättre. Små ändringar, kan nötas, blekas. Glans sitter kvar länge. Diffus utväxt.

Kemisk hårfärg

Alla de kemiska frisörerna tycker att kemisk hårfärg håller bra men det finns såklart vissa situationer där färgen håller bättre och sämre. Rosina menar att kalla blonda och varma röda färger håller lite sämre överlag. Pernilla håller också med om att de röda pigmenten försvinner snabbast ur håret. Hon påstår också att hållbarheten beror på hur mycket hårstrået öppnats upp under färgbehandlingen. Vid färgning av rött hår använder man en starkare väteperoxid som bleker och öppnar upp håret och därav håller den röda färgen lite sämre än andra. Peter säger att en kemisk hårfärg ändras, nöts bort och kan blekas av solen. Trots att färgen ändras sitter den alltid kvar tills håret växt ut och klippts av menar Rosina. För att bibehålla samma färg hela tiden kan man använda sig av hårinpackningar och toningar påstår hon.

Ekologisk hårfärg

Enligt de ekologiska frisörerna har den ekologiska hårfärgen bra hållbarhet. Elin påstår att man bara behöver färga utväxten på en kund eftersom längderna är likadana som de var direkt efter färgningen. Även glansen i håret sitter kvar länge menar hon. Peter och Mikaela tycker att utväxten inte syns lika bra som vid kemisk hårfärgning då den blir mer diffus. Peter berättar också att hållbarheten blir bättre ju längre man haft i färgen. Det finns dock också faktorer även vid den ekologiska färgningen som kan försämma hållbarheten och ändra på färgen. Solen är en faktor som bleker håret en aning. Hennan som ger varma färger sitter ofta kvar längst medan indigo som ger den kalla färgen släpper snabbast. Därför har de kalla hårfärgerna lite sämre hållbarhet än de varma.

Tolkning

Resultatet visar att en kemisk permanent hårfärg sitter kvar i håret tills håret växt ut och klipps av. Hållbarheten är alltså mycket bra. Detta sägs också i teorin av Dahlstrand (2010). Resultatet visar däremot att hårfärgen kan ändra utseende då den nöts bort vid många hårtvättar eller bleks av solen. Detta framkommer delvis i teorin där Läkemiddelsverket (2015) och Dahlstrand (2010) påstår att färgen nöts bort snabbare ju oftare man tvättar håret. De nämner däremot inte någonting om att håret bleks av solen.

I resultatet framkommer det att ekologisk hårfärg också har bra hållbarhet och sitter kvar i håret tills håret växt ut. Detta kan sammankopplas till teorin där Lustans (u.å.) också påstår att håret måste växa ut för att hårfärgen ska försvinna. Både resultatet och teorin visar att den ekologiska

hårfärgen kan ändra utseende med tiden men de tar upp lite olika orsaker. Resultatet tar upp verkningstiden, solen och skillnaden på varma och kalla färger. I teorin tar Lustans (u.å.) upp solen, saltvatten, klorvatten, vilken typ av schampo och balsam som används och värme vid användning av värmeverktyg.

6.8 Hälsopåverkan

Respondenten ville ta reda på hur frisörerna upplever att hårfärgningen påverkar egna hälsan och kundens hälsa. Alla informanter svarade på frågorna och svaren redovisas nedan. Tabellen nedan ger en överblick över skillnaderna mellan kemisk och ekologisk hårfärg inom detta jämförelseområde.

Tabell 8. Hälsopåverkan, skillnader

	Kemisk	Ekologisk
Hälsopåverkan	Risk för allergi hos kund och frisör genom hudkontakt och luftvägar. Försämrar hårkvalitén. Finns risk för cancer.	Risk för allergi hos kund och frisör genom hudkontakt. Förbättrar hårkvalitén.

Kemisk hårfärg

Ingen av de kemiska frisörerna har påverkats negativt av att jobba med kemisk hårfärg. I alla fall inte någonting som de märker av. Peter påstår att han inte ens använt sig av skyddshandskar under sina 30 år som frisör. Rosina säger att skyddshandskar är viktigt att använda vid kemisk hårfärgning för att inte färgen ska komma i kontakt med huden. Förr visste man inte att det var viktigt så därför skyddade man sig inte tillräckligt mycket. Att skydda sig mot ångorna är inte lika lätt men det finns ett sätt att skydda sig och det är specialutsug i salongen som drar ut ångorna från rummet. Dock var det ingen av de intervjuade som har ett sådant utsug på salongen.

Den största hälsoriskerna för kunderna menar de kemiska frisörerna att är allergi. Peter berättar att allergin kan ta form genom utslag, eksem och uppsvallda luftvägar. Rosina berättar också att kunden kan få brännskador vilket däremot är ovanligt. För att undvika dessa hälsorisker kan man göra ett allergitest på kunden innan färgbehandlingen eller göra folieslingor så att färgen inte kommer i kontakt med huden utan bara själva hårstråna. En allergisk reaktion utvecklas bara om färgen kommer i kontakt med hårbotten. Ett allergitest gör man genom att lägga en

klick färg i t.ex. armvecket eller bakom örat där huden är känslig. Om huden inte reagerar är risken för en allergisk reaktion mycket liten. Däremot är det inte ofta man gör allergitest menar Peter. Det är bara om kunden själv säger att hon/han är känslig. Förutom risker för att skada kundens hälsa finns även risk för att skada kundens hår. ”Men bara man följer färgrekommendationerna som står på förpackningen så skadas inte håret mer än vad som behövs” säger Rosina.

Positiv inverkan på kundens hälsa menar frisörerna att är glädjen de har efter att ha fått en ny och fin hårfärg. Känner man sig snygg mår man också bra i själen. Dessutom menar Rosina att håret kan se friskare ut då färgen jämnar ut hårstråets yta och fyller i fjällskiktet vilket resulterar i mer glans för håret.

Ekologisk hårfärg

De ekologiska frisörernas hälsa har inte påverkats av att jobba med ekologisk hårfärg. Mikaela som tidigare jobbat som kemisk frisör påverkades av de kemiska hårfärgerna och fick utslag i ansiktet. Hon har även haft cancer i ansiktet vilket kan ha uppkommit p.g.a. de kemiska hårfärgerna. För att kunna fortsätta jobba som frisör måste hon byta inriktning till ekologisk frisör för att kroppen skulle klara av att fortsätta jobba. Det enda Elin kan komma på som kan påverka en ekologisk frisörs hälsa är dammet som flyger i lyften då man blandar växtpulvren till en färgmassa. Men för att skydda sig mot detta kan man använda munskydd. Däremot är färgmassan ätbar menar Elin vilket gör att den inte skadar frisörens hälsa.

Samma som vid kemisk hårfärgning är också allergi den största hälsorisken för kunden vid ekologisk hårfärgning. Ekologisk hårfärg innehåller bara växtämnen och det finns många som är allergiska mot olika sorters växter. Också vid ekologisk hårfärgning använder man sig av allergitest. Både Peter och Mikaela påstår att Indigo är den växtfärg som är mest allergiframkallande. Mikaela säger att indigo även kan ge kunder huvudvärk i vissa fall.

Till skillnad från den kemiska hårfärgen som gör att håret skadas gör den ekologiska hårfärgen att håret till och med blir friskare menar alla de ekologiska frisörerna. Färgen lägger sig som ett tunt lager runt hårstråna och skyddar dem samt gör dem grövre. En kund med tunt hår kan alltså få ett tjockare hår menar Elin. Peter påstår att ”vid ekologisk hårfärgning blir håret bara bättre kvalitet ju mer man färgar det till skillnad från en kemisk hårfärgning som försämrar hårets

kvalitet”. Mikaela säger att den ekologiska hårfärgen även förbättrar hårbotten medan Elin menar att den kan göra hårbotten lite torr då man har i den blöta färgen så länge. En ekologisk hårfärgsbehandling kan även förbättra kundens välmående då man inom den ekologiska frisörvärlden använder sig av indisk huvudmassage. Peter menar att man jobbar med hela människan som en holistisk helhet och inte bara med håret.

Tolkning

Resultatet visar att den största hälsoriskerna för kunderna och frisören vid kemisk hårfärgning är allergi som kan uppstå vid hudkontakt eller via luftvägarna. Detta framkommer i teorin där Dahlstrand (2010) menar att hudkontakt med hårfärgen eller inandning av färgångorna kan framkalla allergier. Detta kan även sammankopplas med tidigare forskningar där Schettegen (enligt Jemsby och Johansson 2011) påstår att 2.5 TDA som är ett starkt allergiframkallande ämne hittas i urinet 48 h efter en kemisk hårfärgning. Två forskningar gjorda av British Medical Journal (2007) visar också att hårfärger innehåller allergiframkallande ämnen. Andra risker hälsorisker för kunden är att deras hår kan ta skada av en kemisk hårfärgsbehandling. Detta syns även i teorin där Dahlstrand (2010) skriver att kundens hår skadas av kemiska färgbehandlingar. Detta kan också sammankopplas med tidigare forskningar där Koike (enligt American Chemical Society 2009) Blackburn och Rayner (enligt American Chemical Society 2009) och Haugh (enligt Cell Press 2018) visar att väteperoxid och ammoniak skadar hårets kvalitet då de öppnar upp och tränger sig in i fjällskiktet.

Resultatet påvisar att även ekologisk hårfärg kan framkalla allergiska reaktioner hos frisörer och kunder. Detta kan sammankopplas till teorin där Lustans (u.å.) menar att det finns en liten chans till allergisk reaktion vid ekologisk hårfärgning om man t.ex. är känslig för vissa växter. Till skillnad från den kemiska hårfärgen visar resultatet att den ekologiska hårfärgen inte skadar håret utan istället förbättrar hårkvaliteten. Detta stämmer överens med teorin där Lustans (u.å.), Kara, Oksaharju, Oksman (2011) och Stiens (2007) påstår att håret får en bättre kvalitet, glans och volym av en ekologisk färgbehandling.

6.9 Skillnader mellan kemisk och ekologisk hårfärg

Tabellen nedan ger en överblick över skillnaderna mellan kemisk och ekologisk hårfärg inom alla jämförelseområden.

Tabell 9. Kemisk och ekologisk hårfärg, skillnader

	Kemisk	Ekologisk
Utbildning	Många alternativ i Finland. Vanligt med fortbildningar.	Få alternativ i Finland. Inte vanligt med fortbildningar.
Innehåll	Syntetiska kemikalier Färgmassa Väteperoxid	Naturliga ämnen från växter Örtpulver Vätska Effekthöjare
Möjligheter	Kan få till alla färger. Färgen har svårt att fästa på grått hår.	Kan få till alla färger förutom starka färger som t.ex. neonfärger. Kan inte bleka hår flera steg. Kalla nyanser är svåra att få till.
Verkningstid	20-60 min.	1-9 h.
Resultat	Går att räkna ut på förhand. Alla hårstrån får samma färg. Beakta utgångsläge. Resultatet syns direkt efter färgning.	Går inte exakt att räkna ut på förhand. Alla hårstrån får inte samma färg. Beakta utgångsläge. Silikoner på håret kan påverka. Rätt resultat efter ca 2 dagar.
Pris	Ca 90€.	Ca 90€.
Hållbarhet	Hålls kvar i håret tills det växt ut. Kalla blonda och varma röda färger håller sämre. Små ändringar, kan nötas, blekas. Glans försvinner efter en tid. Skarp utväxt.	Hålls kvar i håret tills det växt ut. Kalla färger håller sämre. Varma färger håller bättre. Små ändringar, kan nötas, blekas. Glans sitter kvar länge. Diffus utväxt.
Hälsopåverkan	Risk för allergi hos kund och frisör genom hudkontakt och luftvägar. Försämrar hårkvalitén. Finns risk för cancer.	Risk för allergi hos kund och frisör genom hudkontakt. Förbättrar hårkvalitén.

Gällande utbildningar finns det många alternativ till kemiska frisörutbildningar i Finland medan det inom den ekologiska utbildningen endast finns två alternativ. Fortbildningar är också vanligare bland kemisk hårfärg än ekologisk. Det är stor skillnad mellan innehållet i de olika färgtyperna. Kemiska hårfärger innehåller syntetiska kemikalier medan de ekologiska innehåller naturliga ämnen från växter. Möjligheterna är stora inom båda hårfärgsalternativ men möjligheterna är däremot lite större med de kemiska hårfärgerna där man kan få till i princip alla färger. Med ekologiska färger är det omöjligt att få till neonfärger samt bleka håret många steg. Det är även svårare att få till kalla nyanser och få färgen att fästa sig på grått hår vid ekologisk hårfärgning. Verkningsstiden är det också stor skillnad på mellan de olika färgtyperna. En kemisk hårfärg har en verkningsstid på 20-60 min medan en ekologisk hårfärg kan ha 1-9 h. Gällande resultatet är de kemiska hårfärgerna lite mer beräknliga än vad de ekologiska är. Har man rätt bedömning av hårets utgångsläge är en kemisk hårfärg helt pålitlig. Alla hårstrån får dessutom samma färg om håret har samma färg som utgångsläge. Det slutgiltiga resultatet syns också direkt efter färgning. Den ekologiska hårfärgen kan vara svår beräknlig fastän bedömningen av utgångsläget är rätt. Alla hårstrån drar inte åt sig färgen på samma sätt och kan därför skifta i olika nyanser. Silikoner som sitter på hårets yta gör att färgen inte fäster lika bra. Det slutgiltiga resultatet syns inte alltid heller direkt efter färgning utan det kan synas först efter några dagar då färgen oxiderat klart. Priset ligger på samma nivå hos både kemiska hårfärgsbehandlingar och ekologiska. Där hittas alltså inga skillnader. Hållbarheten är bra hos båda färgtyper och färgen sitter kvar i håret tills håret växt ut. Färgen kan ändras en aning då den nöts eller bleks av solen. Skillnaderna i hållbarheten hos de olika färgerna är utväxten, och vilka nyanser som håller bättre och sämre. Vid färgning med kemisk hårfärg blir utväxten skarp medan den med ekologisk hårfärg blir diffus. Kalla blonda och varma röda färger håller sämre bland kemiska hårfärger medan kalla färger överlag håller sämre bland ekologiska hårfärger. Risk för allergi hos kund och frisör finns för båda färgtyper. De kemiska hårfärgerna kan ge allergi genom hudkontakt och via luftvägarna medan de ekologiska hårfärgerna endast kan ge via hudkontakt. De kemiska hårfärgerna innehåller även cancerframkallande ämnen och har därför en liten risk att utveckla cancer hos kunden och frisören. Hur hårkvalitén påverkas av de olika färgerna hittas stora skillnader. De kemiska hårfärgerna försämrar hårkvalitén medan de ekologiska hårfärgerna förbättrar den.

6.10 Konklusion

Genom tidigare forskningar, dokumentstudier och intervju har respondenten hittat likheter och skillnader mellan de två olika hårfärgstyperna. Gällande utbildningar finns det många fler alternativ till konventionella frisörutbildningar än vad det finns till ekologiska utbildningar. Det är stor skillnad i innehållet bland de olika färgtyperna. Kemiska hårfärger innehåller syntetiska kemikalier medan de ekologiska innehåller naturliga ämnen från växter. Möjligheterna är stora inom båda hårfärgsalternativ, dock lite större vid färgning med kemiska hårfärger. Verkningsstiden är det också stor skillnad på mellan de olika färgtyperna. En kemisk hårfärg har betydligt kortare verkningsstid än ekologisk hårfärg. Gällande resultatet är de kemiska hårfärgerna lite mer beräknliga än vad de ekologiska är. Priset ligger på samma nivå hos både kemiska hårfärgsbehandlingar och ekologiska. Där hittas alltså inga skillnader alls. Hållbarheten är bra hos båda färgtyper, men det finns en liten skillnad mellan dem gällande utväxten, och vilka nyanser som håller bättre och sämre. Kemisk hårfärg tillför fler och större hälsorisker hos frisören och kunden än vad ekologisk hårfärg gör.

7. Kritisk granskning

Syftet är kort, enkelt och tydligt. Frågeställningarna är så enkla de kan bli och det uppstår inte några oklarheter om vad studiens mål är. I syftet framkommer det att studien är till för både branskmänniskor och kunder men att den främst riktar sig till branskmänniskor som med hjälp av denna studie ska kunna vägleda kunder i val av hårfärg. Varför den riktar sig mer till branskmänniskor än kunder är för att studien innehåller en del information, framför allt i teoretiska grunden som inte är relevant för kunden. Kunderna behöver t.ex. inte veta hårstråets uppbyggnad och hur de naturliga och syntetiska färgämnen fungerar för att kunna göra ett val mellan kemisk och ekologisk hårfärg. Denna information lämpar sig mer för branskmänniskor. Den information som kunden har mer nytta av är de flesta olika jämförelseområdena som behandlas t.ex. innehåll, möjlighet, verkningsstid, resultat, pris, hållbarhet och hälsopåverkan.

Ingressen till teoretiska grunden är tydlig och bra. Där framkommer vad som kommer att tas upp i teoretiska grunden och i vilka olika kategorier som kommer att jämföras. I kapitlet om hårets uppbyggnad gör respondenten en bra koppling till hur detta hjälper läsaren att förstå hårfärgning. Ett exempel är meningen "Vid en hårfärgning är det bara hårets "döda" del

hårskaflet som påverkas.” Respondenten tar också upp hur glans syns i hårets struktur och hur den ändras då håret skadas vid en hårfärgning. I början på kapitlet om kemisk hårfärg skriver respondenten om 3 olika kemiska färger vilka är oxidationsfärg, toning och lättfärg. I resten av arbetet syftar respondenten på oxidationsfärg när orden ”kemisk hårfärg” används. Detta är inte så tydligt och skulle kunna framgå tydligare. De 8 kategorier som används i kapitlen kemisk hårfärg och ekologisk hårfärg är väl utvalda. De är många men behövdes ändå för att ge en bra helhetsbild av de olika färgtyperna. Om respondenten hade valt bort någon kategori hade det varit utbildning då den kategorin tangerar syftet minst av dem alla. En kund behöver inte veta någonting om utbildning för att kunna välja mellan att färga sig med kemiska eller ekologiska hårfärger.

Internetkällorna och litteraturen som använts till studien är på svenska och engelska. Respondenten anser att källorna är tillförlitliga men däremot var vissa av dem en aning gamla. Två av källorna var 1993 och 1997 vilket är lite väl gammalt. De flesta källor var mellan 2010-2018 vilket är relativt nytt.

De tidigare forskningarna är lite ensidiga då de flesta handlar om kemisk hårfärg. Tidigare forskning kring kemisk hårfärg finns det en del av, men däremot är det svårt att hitta forskning inom de ekologiska hårfärgerna. Detta kan bero på att det ekologiska tänket i frisörvärlden ännu är ganska nytt och outforskat. Det bästa skulle ha varit att ha lika många ekologiska som kemiska men respondenten hittade inte fler forskning om ekologisk hårfärg. Därför kändes detta också som ett bra ämne att skriva om även fastän det var krävande. Forskningarna om kemisk hårfärg är också ensidiga på de sättet att alla handlar om hälsorisker som uppstår vid hårfärgning. Det är många sekundära källor som används i de tidigare forskningarna. Det skulle ha varit bättre om de var tagna från primärkällor. Forskningarna tangerar till viss del syftet då de ger lite svar på första forskningsfrågan ”Vad är kemisk hårfärg?”. Fråga 2 ”Vad är ekologisk hårfärg?” och fråga 3 ”Vad är skillnaden mellan dem?” blir däremot inte besvarade av de tidigare forskningarna.

Respondenten anser att de metoder som valts att användas i studien varit lämpliga till just denna. Val av informanter var i stort sett bra. Det var lika många kemiska som ekologiska frisörer vilket gör resultatet rättvist. Informanterna har jobbat en längre tid som frisörer och är därför erfarna inom hårfärgning, vilket är bra för att resultatet blir på så sätt pålitligt. En av frisörerna hade

däremot bara 4 års erfarenhet så denna skulle ha kunnat bytas ut mot någon annan med mer erfarenhet. Det som däremot märktes under intervju tillfället var att de olika frisörerna pratade ganska gott om sitt egna arbetsområde. De kemiska frisörerna hade t.ex. en positiv inställning till kemisk hårfärg och en mer negativ syn på ekologisk hårfärg, medan de ekologiska frisörerna tänkte helt tvärt emot. En av frisörerna jobbar däremot med båda färgtyper och hade därför en mer neutral syn till de både de kemiska färgerna och de ekologiska. Detta var bra för att respondenten skulle få en så neutral synvinkel som möjligt. Intervjufrågorna var bra och välutvecklade. Informanterna hade olika långa svar. Vissa pratade mycket medan andra lite mindre. En intervju skedde på informantens lunchpaus och var därför lite stressig då informanten även skulle hinna äta lunch samtidigt som intervjun pågick. Detta ledde till lite kortare svar vilket inte var så bra för studiens resultat.

Resultat- och tolknings-delen innehåller många olika rubriker vilket kan vara en nackdel för studien. Respondenten funderade på att slå ihop vissa kategorier men kom fram till att ändå hålla dem skilt då de varit uppdelade på detta sätt genom hela studien. Om studien har samma typ av struktur igenom hela arbetet blir det lättare för läsaren att följa med i studien. Ordningföljden av dessa kategorier är samma ordningföljd som tidigare använts i studien. Ordningföljden som använts till de olika kategorierna är utbildning, innehåll, möjligheter, verkningstid, resultat, pris, hållbarhet och hälsopåverkan. Största delen av resultatet stämmer överens med teorin och de tidigare forskningarna. Ingenting i resultatet sägs emot av teorin eller tidigare forskning men däremot framkommer ibland mer information från teorin och tidigare forskning och ibland mer från intervjuerna i resultatet. Det som däremot skiljer sig från teorin och resultatet är verkningstiden en färg ska sitta i håret för bäst resultat. Respondenten får i detta kapitel svar på de forskningsfrågor som framgår i syftet. Den sista forskningsfrågan handlar om skillnaderna mellan kemisk och ekologisk hårfärg vilket hittas i alla jämförelseområden förutom pris. Ett jämförelseområde som endast har ytterst små skillnader är hållbarheten hos färgtyperna. Tolkningsdelen känns lite upprepende. Respondenten hade svårt att formulera sig vilket ledde till att texten inte är så flytande. Resultatdelen där informanternas svar framkommer är däremot bättre formulerad.

8. Diskussion

Jag känner att valet av ämne var helt rätt eftersom jag i framtiden vill bli frisör men ännu är osäker om jag vill jobba kemiskt eller ekologiskt. Jag kommer alltså att ha stor nytta av min studie när jag gör mina val i framtiden. Studien ligger också rätt i tiden eftersom det ekologiska tänket ökar i samhället idag. I de tidigare forskningarna som använts i denna studie syns också att de kemiska hårfärgerna hela tiden förbättras till mer hälsosamma och de farligaste kemikalierna försöks bytas ut till bättre alternativ.

Jag skulle egentligen vilja jobba som en av informanterna med båda färgtyper samtidigt. Då har jag möjlighet att ta emot fler kunder än vad jag skulle ha om jag bara valde att jobba med en färgtyp. Det ekologiska alternativet skulle ju vara bättre för min hälsa, men jag är rädd att jag inte kommer kunna ha en tillräckligt stor kundkrets speciellt om jag ska jobba på Åland i framtiden. Jag är däremot rädd att kunderna ska tycka att det är dubbelmoral att jobba med båda färgtyperna. Speciellt de ekologiska kunderna skulle jag kunna tänka mig att skulle ha den tanken. Om jag jobbar på en salong där det jobbar andra frisörer som färgar med kemiska färger finns ju kemikalierna i luften av de starka färgångorna. Man ska inte dra alla över en kam, men enligt vad jag upplevt har de ekologiska frisörerna en viss stil utseendemässigt och inredningsmässigt som inte passar min stil. Jag vill inte behöva ändra på mig för att jag använder vissa typer av produkter. Men kanske jag får trotsa detta tänk och göra på mitt sätt. Säkert kommer det finnas kunder som inte har något emot det.

Jag hoppas att min studie ska komma till nytta för branskmänniskor, då den kan ge mer kunskap om de olika färgtyperna och vägledning i hur de vill arbeta, dvs. kemiskt eller ekologiskt. Frisörer som efter en tid märker att de inte klarar av sitt arbete på grund av kemikalierna kan ha det ekologiska arbetssättet som ett alternativ om de vill fortsätta jobba inom branschen. Rapporten kan förhoppningsvis även vara till nytta för kunden eftersom den ger hen en inblick i hur de olika färgtyperna påverkar både hälsa och hårfärgens utseende. Studien har också ökat min egen kunskap inom området, så att jag i framtiden har lättare att göra ett val när jag väljer vilka produkter jag själv vill använda på mina kunder och till mig själv.

I inledningen ställer jag frågan ”Varför väljer då vissa kunder och frisörer att använda sig av just ekologiska hårfärger?”. Svaret på den frågan får man genom att läsa min studie. Om jag

skulle ge ett kort svar på den frågan skulle jag säga att hälsan är den största faktorn. Idag tänker folk mycket på sin hälsa och vill gärna inte göra något som skadar den. Därför tror jag många skulle välja den ekologiska färgen framför den kemiska. Däremot är den kemiska hårfärgen mer smidig gällande verkningstid och mer beräknelig gällande resultatet så bekvämlighet är nog den största orsaken till att kunder skulle välja kemisk hårfärg före ekologisk.

Om jag hade gjort denna studie på ett annat sätt hade jag inte valt att jämföra så många olika jämförelseområden. Det blev lite väl många underrubriker på t.ex. resultat och tolkning då jag även hade skilda rubriker för kemiska och ekologiska färger. De kategorier jag hade tagit bort skulle främst ha varit utbildning men också pris. Sedan hade jag kanske slagit ihop två områden som t.ex. möjlighet och resultat för att minska på antalet rubriker.

Förslag på vidare forskningsområden är hur dessa två hårfärgstyper påverkar miljön vid både tillverkning av produkterna och vid användning av dem. Forskning kunde också göras mer djupgående om ekologisk hårfärg. Hur vanligt är det att ekologiska salonger följer de lagar om att inte använda livsmedel på kunder i salongen och hur många gör som de själva vill?

Som det ser ut idag inom användningen av hårfärgsprodukter, är de kemiska hårfärgerna avsevärt mer populära. Det beror till stor del på deras tillförlitlighet i resultaten, men även tillgänglighet samt bekvämlighet i arbets- och användningsprocessen. Till de ekologiska hårfärgernas fördelar hör främst hälsoaspekten. I och med det hälso- och miljötänk som råder idag, tror jag att de ekologiska hårfärgernas popularitet snabbt kommer att öka. Vidare forskning inom hårfärger kunde med fördel handla om att utreda möjligheterna för den ekologiska hårfärgen att komma till samma nivåer som den kemiska – gällande exempelvis tillförlitlighet i resultat och förenklad arbetsprocess. Kanske kommer vi i framtiden även att få se en ökning av hårfärger som lånar de bästa egenskaperna från de bägge tidigare. Färger som delvis innehåller kemikalier, men ändå är skonsamma mot håret, hälsan och miljön.

Referenser

Alexandras ekologiska., (u.å.). *Tjänster*. [Online] <http://alexandrasko.timax.se/tjanster> [hämtat: 3.2.2017].

American Chemical Society, 2018. *Blackcurrant dye could make hair coloring safer, more sustainable*. [Online] <https://www.sciencedaily.com/releases/2018/05/180529103538.htm> [hämtat: 15.9.2018].

American Chemical Society, 2009. *'Green' Hair Bleach May Become Environmentally Friendly Consumer Product*. [Online] www.sciencedaily.com/releases/2009/03/090324171420.htm [hämtat: 24.2.2016].

American Chemical Society, 2017. *Toward a safer permanent hair dye that mimics melanin*. [Online] <https://www.sciencedaily.com/releases/2017/03/170301105443.htm> [hämtat: 15.9.2018].

Ammattikoulut, (u.å.). [Online] <http://www.ammattikoulut.fi/search/kamppajakoulutus> [hämtat: 3.3.2016].

Balksjö, J., (u.å.). [Online] <http://www.svd.se/farliga-amnen-okar-hos-frisoren/om/sverige> [hämtat: 20.1.2017].

Bell, J., 2006. *Introduktion till Forskningsmetodik*. Lunds Studentlitteratur.

British Medical Journal, 2007. *Allergy To Hair Dye Increasing*. [Online] www.sciencedaily.com/releases/2007/02/070205110939.htm [hämtat: 24.2.2016].

Cell Press, 2018. *A new use for graphene: Making better hair dyes*. [Online] <https://www.sciencedaily.com/releases/2018/03/180315122948.htm> [hämtat: 15.9.2018].

Chic., (u.å.). *Prislista*. [Online] <http://www.chicekenas.fi/se/> [hämtat: 3.5.2016].

- Dahlbäck, E., 2015. *Experten: så färgar du ditt hår hemma*. [Online] <http://www.expressen.se/halsoliv/skonhet-1/frisyrer/experten-sa-fargar-du-enkelt-ditt-har-hemma/> [hämtat: 3.3.2016].
- Dahlstrand, L och A. (2010). *Hår och Färg*. D&D förlag AB.
- Dahlstrand, L och A. (2011). *Hår och Kemi*. D&D förlag AB.
- Eklund, A., (u.å.). *Hår på kroppen*. [Online] <http://www.umo.se/Kroppen/Har-pa-kroppen/> [hämtat: 26.1.2017].
- Galster, J., 2013. *Farliga ämnen i hårvårdsprodukter*. [Online] <http://www.gronfrisor.com/vanliga-fr%C3%A5gor/vilka-%C3%A4mnen-ska-man-undvika--16068887> [hämtat: 4.3.2016].
- Glo Hair., (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://glohair.fi/hinnasto/tampere/> [hämtat: 3.2.2017].
- HairEka., (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://www.haireka.fi/hinnasto/> [hämtat: 3.2.2017].
- HairLab., (u.å.). *Prislista*. [Online] <http://www.hairlab-vaasa.fi/sv/> [hämtat: 3.5.2016].
- Hius ja kauneus., (u.å.). *Ekokampaamo*. [Online] <http://www.hius-kauneus.com/palvelut/ekokampaamo/> [hämtat: 3.2.2017].
- Hiusja Kauneus Vogue., (u.å.). *Värjäykset*. [Online] <http://www.hiusstudiovogue.fi/fi/Kampaamo> [hämtat: 3.2.2017].
- Hius Studio3., (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://www.hiusstudio3.fi/hinnasto> [hämtat: 3.2.2017].
- Hiustupa., (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://www.ekokampaamo.net/Paivi/hinnasto.php> [hämtat: 3.2.2017].

Hult, N., 2012. *Mycket okänt om överkänslighet hos frisörer*. [Online] <http://www.vetenskaphalsa.se/mycket-okant-om-overkanslighet-hos-frisorer/> [hämtat: 20.1.2017].

Holmertz, A., (u.å). *Svettas*. [Online] <http://www.umo.se/Kroppen/Svettas/> [hämtat: 26.1.2017].

Jansson, P. & Mattsson, C., 2012. *Hårfärger-frisör_QA*. [Online] http://ktf.se/files/2012/10/Hårfärger-frisor_QA.pdf
http://static1.squarespace.com/static/5808d514c534a5bc2dfb527f/5810ade9363d3c4cdf9844ea/5810aed0363d3c4cdf985ce6/1477488336493/H%25C3%25A5rf%25C3%25A4rger-frisor_QA.pdf?format=original [hämtat: 20.1.2017].

Jemsby, C. & Johansson, K., 2011. *Höga kemikaliehalter efter hårfärgning*. [Online] <http://www.tv4.se/kalla-fakta/artiklar/h%C3%B6ga-kemikaliehalter-efter-h%C3%A5rf%C3%A4rgning-4fbff3ed04bf725194009dc6> [hämtat: 3.3.2016].

Karjalainen., 2013. *Parturi-kampaamoja on suomessa liikaa*. [Online] <http://www.karjalainen.fi/uutiset/uutis-alueet/talous/item/26380-parturi-kampaamoja-on-suomessa-liikaa-uusien-yritysten-elinkaari-1-2-vuotta> [hämtat: 3.3.2016].

Keidas By Lumo., (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://www.keidasbylumo.fi/palvelut/ekokampaamo/hinnasto-ekokampaamopalvelut/> [hämtat: 3.2.2017].

Klippupp., (u.å.). *Priser*. [Online] <http://www.klippupp.com/priser> [hämtat: 3.2.2017].

Kraemer, M., 2015. *Hos ekofrissan slipper man kemikalierna*. [Online] <http://svenska.yle.fi/artikel/2015/05/30/hos-ekofrissan-slipper-man-kemikalierna> [hämtat: 27.2.2016].

- Lagercrantz, V., 2014. *Din hårfärg kan vara skadlig*. [Online] <http://www.icakuriren.se/artiklar/test-rad/20140328/din-harfarg-kan-vara-skadlig> [hämtat: 27.3.2016].
- LeiRa., (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://www.leira.fi/index.php?page=hinnasto> [hämtat: 3.2.2017].
- Lendelund, F. & Lendelund, E., 2012. *Handgjord naturkosmetik*. u.o. Artaromaförlaget
- Lundell, T., 2015. *13 tylyä faktaa hiusväreistä*. [Online] <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/02/27/13-tylya-faktaa-hiusvareista> [hämtat: 4.3.2016].
- Luonnon Helmi. (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://luonnonhelmi.fi/ekokampaamo-hinnasto/> [hämtat: 3.2.2017].
- Luoma, T. & Oksman, M., 2014. *HÅR Klippning, läggning och kosmetisk behandling*. u.o. Utbildningsstyrelsen.
- Lustans., (u.å.). *Hår*. [Online] <http://www.lustans.ax/behandlingar/har/> [hämtat: 27.2.2016].
- Lustans., (u.å.). *Prislista*. [Online] <http://www.lustans.ax/prislista/> [hämtat: 3.5.2016].
- Läkemedelsverket., 2015. *Hårfärgningsmedel*. [Online] <https://lakemedelsverket.se/malgrupp/Allmanhet/Kosmetika-och-hygienprodukter/harfarg/Harfargningsmedel/> [hämtat: 29.2.2016].
- Läkemedelsverket., 2015. *Hårfärgningsmedel och allergirisk*. [Online] <https://lakemedelsverket.se/harfarg> [hämtat: 4.3.2016].
- Mango., (u.å.). *Ekologiska frisörtjänster*. [Online] http://www.hoitolamango.fi/index2_tiedostot/pipsa_palvelut2.htm [hämtat: 3.2.2017].

- Nedergård, J., 2017. *Utbudet av ekologisk hårvård ökar i Österbotten*. [Online] <https://svenska.yle.fi/artikel/2017/08/15/utbudet-av-ekologisk-harvard-okar-i-osterbotten> [hämtat: 17.10.2018].
- Nordman, I., 2015. *Färga håret med örter och bär*. [Online] <http://morotsliv.com/2015/03/farga-haret-med-orter-och-bar.html> [hämtat: 29.2.2016].
- Nordman, I., 2012. *Naturlig hårfärg utan kemikalier*. [Online] <http://morotsliv.com/2012/11/naturlig-harfarg-utan-kemikalier.html> [hämtat 29.2.2016].
- Patel, R. & Davidson, B., 1994. *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studielitteratur.
- Patel, R. & Davidson, B., 2003. *Forskningsmetodikens grunder*. Lund: Studielitteratur.
- Santeli., (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://santeli.fi/wp/index.php/pages/hinnasto/> [hämtat: 3.2.2017].
- Stiens, R., 2007. *Skönhet – till vilket pris?*. u.o. Artaromaförlaget.
- Studio Chill., (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://studiochill.fi/hiusstudio/> [hämtat: 3.2.2017].
- Studio Parfait., (u.å.). *Priser*. [Online] <http://www.studioparfait.com/#priser> [hämtat: 3.5.2016].
- Söderqvist, J., 2009. *Ekologisk hårvård minskar användningen av hårprodukter*. [Online] <http://sustainablehair.eu/wp-content/uploads/2013/09/FN-409-10-12.pdf> [hämtat: 5.5.2016].
- Tjora, A., 2012. *Från nyfikenhet till systematisk kunskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Trost, J., 1997. *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studielitteratur.
- Uhlin, T., 2012. *Skadliga ämnen i hårfärger*. [Online] <http://www.arbetsmiljoforskning.se/oxiderande-%C3%A4mne/starkt-skadliga-3%A4rger> [hämtat: 4.3.2016].

Umeå universitetsbibliotek., (u.å.). *Primär- och sekundärkällor*. [Online] <http://www.ub.umu.se/skriva/primar-sekundarkallor> [hämtat: 1.2.2017].

Uppslagsverket Finland., 2009. *Frisörer*. [Online] <https://www.uppslagsverket.fi/sv/sok/view-103684-Frisoerer> [hämtat: 16.9.2018].

Vihreä huone., (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://www.vihreahuone.fi/hinnasto/> [hämtat: 3.2.2017].

Vihreä tahti., (u.å.). *Hinnasto*. [Online] <http://www.vihreatahti.fi/palvelut-ja-hinnat.php> [hämtat 3.2.2017].

Viklund, C. & Bergfeldt, P., 2017. *Naturens punkfärger*. Korsholms Tryckeri.

Wallén, G., 1993. *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Yale University., 2004. *Hair Dye Use Increases Risk Of Non-Hodgkin's Lymphoma*. [Online] www.sciencedaily.com/releases/2004/02/040217072523.htm [hämtat: 29.2.2016].

INTERVJUFRÅGOR

Skillnader mellan kemisk och ekologisk hårfärg

1. Vad har du för utbildning? Har du gått någon fortbildning inom hårfärgning? Vet du vad det finns för olika möjligheter till utbildning inom hårfärg?
2. Vad finns det för möjligheter och begränsningar inom kemisk/ekologisk hårfärg? Finns det någonting som är svårare eller lättare att få till med kemisk/ekologisk hårfärg?
3. Hur medveten är du om innehållet i kemisk/ekologisk hårfärg? Kan du ge exempel på vad en kemisk/ekologisk hårfärg innehåller?
4. Hur är det med verkningstiden? Finns det faktorer som avgör verkningstiden?
5. Hur pålitlig är kemisk/ekologisk hårfärg gällande resultatet? Vilka faktorer kan påverka slutresultatet?
6. Hur hållbar är en färg som färgats med kemisk/ekologisk hårfärg? Vilka faktorer kan påverka hållbarheten?
7. Hur tänker man vid prissättningen av en kemisk/ekologisk hårfärgsbehandling?
8. Har din hälsa på något sätt påverkats av de kemiska/ekologiska hårfärgerna? Hur påverkas kundens hälsa och hår av de kemiska/ekologiska hårfärgerna? Kan kemisk/ekologisk hårfärg ge någon positiv inverkan på kundens hälsa eller hår?